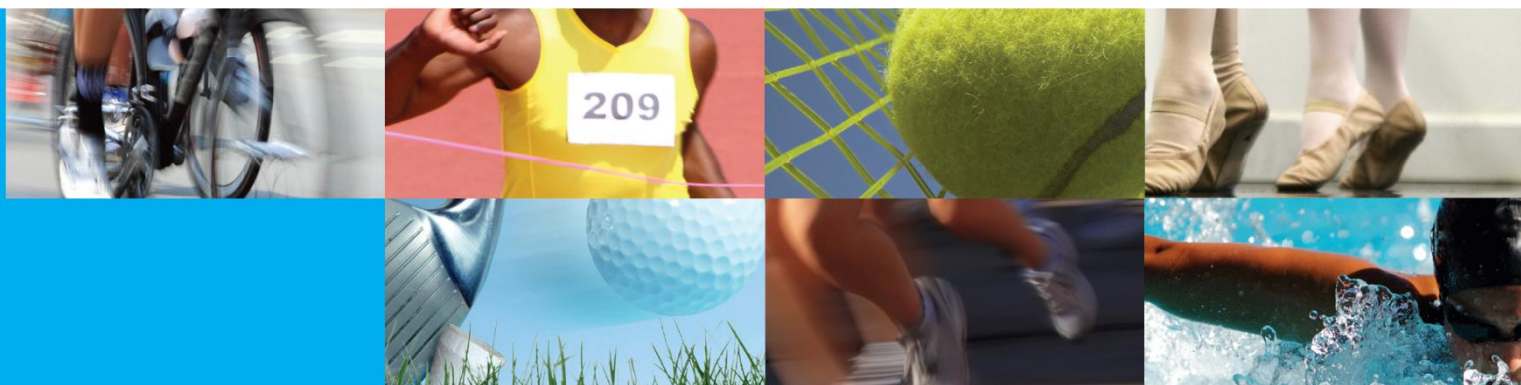

De bridgesport en haar omgeving

Een onderzoek naar de kansen voor bridge

Remko van den Dool

De bridgesport en haar omgeving

Een onderzoek naar de kansen voor bridge

in opdracht van de Nederlandse Bridgebond (NBB)

Remko van den Dool

Mulier Instituut
sociaal-wetenschappelijk sportonderzoek

*Postbus 85445 | 3508 AK Utrecht
Herculesplein 269 | 3584 AA Utrecht
+31 (0)30 721 02 20 | www.mulierinstituut.nl
info@mulierinstituut.nl | [@mulierinstituut](https://www.instagram.com/mulierinstituut)*

Inhoudsopgave

Samenvatting	7
1. Inleiding	9
2. Bridge in Nederland	11
3. Potentiële bridgers	19
4. Niet-leden NBB	22
5. Het leerproces	30
5.1 Bridgecursisten	30
5.2 Afgehaakt tijdens het leerproces	34
5.3 Bridgedocenten	37
6. Recente en gestopte leden van NBB	41
Bijlage I. Onderzoekverantwoording	43
Bijlage II. Vragenlijsten 2015-2016	47
Bijlage III. Aanvullende tabellen	74

Samenvatting

In de periode eind 2015 tot begin 2016 heeft het Mulier Instituut in opdracht van de Nederlandse Bridge Bond diverse aspecten rond bridge in Nederland onderzocht. We geven hierbij de kernpunten weer die ook vermeld zijn aan het begin van de hoofdstukken.

Bridge in Nederland

- Twee procent van de Nederlanders van 18 jaar of ouder beoefent bridge, 83% heeft geen enkele band met bridge. Ouderen spelen duidelijk vaker bridge. Spelers zijn hoger opgeleid dan gemiddeld.
- De mensen zonder band met bridge denken bij de sport vooral aan ouderwets en moeilijk om aan te leren. Het spel lijkt hen niet spannend. Jongeren noemen veel vaker het kenmerk ouderwets dan ouderen. Spelers zijn het meest positief over bridge, niet-spelers met enige band met bridge staan op veel punten tussen de spelers en de buitenstaanders in.
- NBB-clubspelers vormen de belangrijkste groep bridgers (40%), gevolgd door thuisspelers die geen lid zijn van een (NBB) club (33%) en niet-NBB clubspelers (28%). Veel van hen spelen (ook) via internet en van de clubspelers spelen velen ook wel eens thuis.

Potentiële bridgers

- Van de mensen die ooit overwogen bridge te leren, zagen we dat hun beeld van bridge op een aantal punten afwijkt van spelers en buitenstaanders (hoofdstuk 1). Het meest noemden zij dat bridge goed is voor de hersenen (als belangrijk speelmotief genoemd). Ook zien zij bridge als een moeilijk spel om te leren, zij het dat zij positiever zijn dan buitenstaanders. Zij vinden bridge minder ouderwets dan buitenstaanders, maar wel ouderwets(er) dan spelers (zitten in het midden). Hetzelfde geldt voor het idee dat bridge een spannend spel is. Mensen die momenteel overwegen om bridge te leren kregen deze vragen niet.
- De redenen die beide groepen noemen om te (willen) gaan bridgen zijn: goed voor de hersenen, gezellig en behoefte om wat nieuws te leren.
- Redenen om geen bridge leren betreft de lange leertijd en het probleem om bridgepartners te vinden.
- Het leren via internet lijkt beide groepen veruit het belangrijkste om (weer) interesse in bridge te krijgen. Daarnaast benoemt circa een kwart van de respondenten: makkelijker een docent kunnen vinden, de leerkosten verlagen en vooraf aan mogelijke partner koppelen.
- Beide groepen hebben via vrienden en familie kennisgemaakt met bridge.

Niet-leden NBB

- Twee derde van de bridgers die geen lid zijn van NBB ziet zichzelf als recreatieve speler. Daarnaast vindt 71 procent van de frequente spelers bridge heel leuk om te spelen. Van de spelers die minder vaak spelen noemt een derde deze reden. Een redelijk deel heeft er plezier in om beter te worden en geeft aan nog veel te moeten leren. Dertien procent geeft aan goed bridge te spelen.
- De meeste spelers kwamen via familie en kennissen bij bridge terecht.
- Als pluspunten van bridge noemen de spelers die geen lid zijn van NBB: gezellige activiteit, leuk om te doen en goed voor de hersenen.

- Van de niet-leden geeft 61 procent aan geen voordeel te zien om lid van NBB te worden. Redenen om wel lid te worden (rond 15%) zijn: om bij te leren over bridge, om te oefenen via internet en als er een speciaal recreanten lidmaatschap komt.
- Concrete redenen om geen lid te zijn: speelt vooral thuis, bridgeclub is niet aangesloten bij NBB en geen behoefte aan het blad Bridge.
- Slechts 6% verwacht dat zij zich zeker bij een bridgeclub zullen aansluiten. Drie procent zegt zich zeker wel bij een NBB club te zullen aanmelden.
- De voordelen van een bridgeclub in het algemeen zijn voor de niet NBB-leden vooral de gezelligheid, het vaste moment in de week, andere mensen ontmoeten, afwisseling van tegenstanders, beter worden en deelname aan een clubcompetitie. Een kwart ziet geen voordelen.
- Nadelen zien zij ook: met name de prestatiegerichtheid en de vaste verplichting. Daarnaast is ook de hoeveelheid regels en speeltijden die niet goed uitkomen genoemd.
- Mensen die aangaven misschien of zeker bij een NBB club te willen spelen (31% van de niet-leden), noemen daarvoor een aantal redenen. Dit betreft: goede organisatie, ontvangst blad Bridge, opleidingen, toernooien, sterke competitie, makkelijker bridgerpartner te vinden, grote organisatie. Een kwart noemt geen voordelen.

Het leerproces

- De meeste mensen die met bridge leren stopten, leerden bridge via bekenden (46%), een derde (32%) volgde een cursus (tegen 80% van recente leden). De belangrijkste reden om te leren is dat anderen het vroeger om te leren (33%).
- Mensen die een cursus volgden houden het langer vol (via een cursus haakte binnen twee maanden 12% af, via bekenden 45%).
- De helft volgde de cursus met een bekende, veelal de toekomstige bridgepartner;
- Motieven voor een cursus: om het goed te leren (74%), oefenen met andere beginners (60%), leuker samen leren (35%), houd het langer vol (25%).
- Van de deelnemers aan een cursus vond ruim 80% het moeilijker dan vooraf gedacht. De meesten zien weinig verbetermogelijkheden voor de cursus (70% geen).
- Slechts een klein deel van de cursisten wil niet bij een club spelen (15%). De voordelen van een club zijn vooral: beter in bridge worden en de gezelligheid.
- Van de bridgedocenten heeft 30 procent moeite met de werving van cursisten.
- De docenten werven vooral via: doorverwijzingen (65%), advertenties (55%), spontane aanmelding (onbekend), goede naam (43%), contacten met verenigingen (38%).
- De uitval van cursisten tijdens de cursus is volgens de docenten geen groot probleem. Mensen vallen vooral af vanwege persoonlijke omstandigheden (49%).

1. Inleiding

In het najaar van 2015 is de Nederlandse Bridge Bond in samenwerking met het Mulier Instituut een onderzoek gestart naar de positie van de bridgesport. Het achterliggende doel van het onderzoek is de versterking van de positie van de sport en van de bond. Het onderzoek belicht daartoe meerdere aspecten van de sport: de positie van bridge in Nederland, het imago van het spel bij buitenstaanders, het proces dat leidt tot het gaan bridgen, het leerproces zelf en de beleving van de huidige spelers. Daarnaast richt het onderzoek zich op de vraag hoe bridgers die niet lid zijn van de bond kunnen worden geïnteresseerd voor een lidmaatschap. De informatie van het onderzoek is nodig voor een nieuw meerjarenbeleidsplan dat de Nederlandse Bridge Bond in 2016 uitbrengt.

Het rapport gaat eerst in op de positie van bridge in het algemeen. Welke verhouding heeft de Nederlander tot deze sport? In dit hoofdstuk vermelden we ook het imago van bridge bij diverse groepen, ook van (potentiële) spelers en cursisten.

Vervolgens belichten we in hoofdstuk 3 de potentiële bridger. In hoofdstuk 4 gaan we in op de verhouding van niet-leden van de bond die bridge spelen. Zijn zij te verleiden om lid te worden van een aangesloten vereniging? Het vijfde hoofdstuk beschrijft het leerproces. Daarin bespreken we een onderzoek onder docenten, cursisten, afgehaakte geïnteresseerden om bridge te spelen en het verloop van het leerproces van actuele leden. Het zesde hoofdstuk heeft recente leden en afgehaakte leden van de Nederlandse Bridge Bond als onderwerp. Wat zijn de motieven voor lidmaatschap en welke motieven spelen om dit op te zeggen?

De bijlagen bevatten de onderzoekbeschrijvingen, de gebruikte vragenlijsten en aanvullende tabellen.

Leeswijzer

Voor het lezen van het rapport is het belangrijk om te weten dat de tabellen altijd kolompercentages weergeven. Dit betekent bijvoorbeeld van een tabel waar opleidingsniveau in de rijen is opgenomen en het geslacht in de kolommen, dat het opleidingsniveau van mannen respectievelijk vrouwen is beschreven. Doorgaans tellen de percentages op tot 100 procent, zoals ook in het voorbeeld van het opleidingsniveau. Bij veel vragen uit het onderzoek konden de respondenten meer antwoorden geven door de voor hen relevante antwoorden aan te kruisen. Voor deze vragen komen de percentages boven de 100 procent uit. Bij elke tabel is aangegeven of meer antwoorden mogelijk zijn. In de tabel is ook het aantal waarnemingen opgenomen. Dit aantal is van belang voor de bepaling van de statistische marges.

2. Bridge in Nederland

In dit hoofdstuk beschrijven we de kenmerken van de bridgespeler in Nederland en de band van de Nederlander met bridge. De informatie is gebaseerd op een onderzoek naar de bridgesport onder de Nederlandse bevolking van eind 2015 (zie bijlage I voor een beschrijving van het onderzoek).

Kernpunten

- Twee procent van de Nederlanders van 18 jaar of ouder beoefent bridge, 83% heeft geen enkele band met bridge. Ouderen spelen duidelijk vaker bridge. Spelers zijn hoger opgeleid dan gemiddeld.
- De mensen zonder band met bridge denken bij de sport vooral aan ouderwets en moeilijk om aan te leren. Het spel lijkt hen niet spannend. Jongeren noemen veel vaker het kenmerk ouderwets dan ouderen. Spelers zijn het meest positief over bridge, niet-spelers met enige band met bridge staan op veel punten tussen de spelers en de buitenstaanders in.
- NBB-clubspelers vormen de belangrijkste groep bridgers (40%), gevolgd door thuisspelers die geen lid zijn van een (NBB) club (33%) en niet-NBB clubspelers (28%). Veel van hen spelen (ook) via internet en van de clubspelers spelen velen ook thuis wel eens.

Discussie

- In theorie is er voldoende potentie voor bridge aangezien twee procent van de bevolking uit spelers bestaat en 15 procent een band met bridge heeft (oud-spelers maar vooral mensen die bridge wel eens overwogen hebben om te gaan spelen).
- Wat is echter de toekomst van bridge als de gemiddelde spelersleeftijd sterk blijft toenemen?
- Een relevante vraag daarbij is of bridgers altijd al wat ouder waren. Nam de interesse voorheen ook toe met het toenemen van de leeftijd?
- Een pluspunt voor bridge is het toenemende opleidingsniveau van de bevolking. Bridge wordt immers gezien als 'moeilijk' en dat past beter bij hoogopgeleiden.
- Een bedreiging is de afname van de deelname aan complexere kaartspelen door de jeugd (poker is wel populair, maar is vrij eenvoudig). Wellicht past dit in een trend. Vroeger was kaartspelen namelijk een belangrijk tijdverdrijf. Met de komst van de televisie en het internet, samen met de toename van de welvaart, neemt de keuze aan vrijetijdsactiviteiten toe.
- Een andere bedreiging is het negatieve imago van bridge bij buitenstaanders. Spelers zien de genoemde negatieve aspecten overigens anders.
- Tot slot, hebben (werkende) mensen nog tijd genoeg voor een wekelijks avondje bridge?

Positie bridge in Nederland

- Een grove schatting geeft aan dat circa 300.000 Nederlanders bridge beoefenen.
- Een nog wat grotere groep beheerst het spel (vroeger gespeeld).
- 2,3% speelt bridge en 2,9% heeft het vroeger gespeeld.
- 11,6% heeft het wel eens overwogen of heeft het een tijdje geleerd.

Band Nederlanders van 18 jaar of ouder met bridge (% en aantal).

	aantal	Totaal (%) 41.503	Aantal Nederlanders (x 1.000) 13.189
Speelt 6x per jaar of vaker		1,7	224
Speelt 5x per jaar of minder vaak		0,6	79
Vroeger gespeeld		2,9	382
Leer het momenteel		0,2	26
Wel eens begonnen maar gestopt		2,1	277
Overweeg het te leren		1,2	158
Wel eens over nagedacht maar niet gedaan		8,3	1.095
Geen interesse in bridge		83,0	10.947

Positie bridge in Nederland naar leeftijd

- De leeftijdsgroep 30 tot 50 jaar heeft de minste interesse in bridge. Naarmate men ouder is neemt de interesse toe.
- Opmerkelijk is dat veel jonge mensen (18-29 jaar) interesse hebben (met name 'over bridge nagedacht' heeft een hoge score).

Band Nederlanders met bridge naar leeftijd (%).

	Totaal	18-29	30-49	50-59	60-69	70 of ouder
aantal	41.503	2.365	14.080	9.206	9.545	6.307
Speelt 6x per jaar of vaker	1,7	0,0	0,3	0,8	3,0	7,9
Speelt 5x per jaar of minder vaak	0,6	1,0	0,4	0,3	0,4	1,0
Vroeger gespeeld	2,9	2,5	1,3	2,9	3,6	7,8
Leer het momenteel	0,2	0,1	0,2	0,1	0,3	0,3
Wel eens begonnen maar gestopt	2,1	2,6	1,9	1,7	2,0	2,9
Overweeg het te leren	1,2	2,0	1,1	1,0	1,4	0,5
Wel eens over nagedacht maar niet gedaan	8,3	11,7	6,7	8,8	8,5	7,4
Geen interesse in bridge	83	80	88	85	81	72

Zie in Bijlage III, tabel 1.1 voor een uitsplitsing naar opleidingsniveau.

Speelvarianten bridge

- De bridgers nemen gemiddeld aan 1,5 speelwijze/verband deel. Dit betekent dat zij behalve thuis ook op een (NBB) club spelen. Minder frequente spelers kennen minder verbanden.
- Twee vijfde speelt bridge bij een NBB-club en 28% bij een niet-NBB vereniging.
- Veel bridgers spelen (ook) thuis bridge (59%). Dat betreft vooral minder frequente spelers.

- Internet is na het thuis en op een club bridgen minder belangrijk, 5-11% noemt één van de drie varianten.

In de onderste helft van onderstaande tabel hebben we speelvarianten gecombineerd (samenvattingen):

- 44% van de spelers is lid van NBB. Dit betreft vooral frequentere bridgers. Omgerekend zijn 135.000 inwoners van Nederland lid van NBB.
- 13% speelt bij een niet-NBB club en speelt niet thuis. 7% speelt bij zowel een niet-NBB club als thuis (ook geen NBB club). Aangezien 28% bij een niet-NBB club speelt, betekent dit dat het resterende deel zowel bij een NBB- als een niet-NBB club speelt.
- Van de bridgers speelt 33% thuis en niet bij een club. Dit betreft met name minder frequente spelers.
- Een vijfde speelt bridge (ook) via internet. De helft van hen speelt buiten de NBB-websites om. Drie procent speelt geen internet bij NBB-websites, maar is wel lid van NBB (speelt bij club).

Speelvarianten bridge naar speelfrequentie (% , meer antwoorden mogelijk).

aantal	Bridgers 1.369	6x per jaar of vaker 1.146	5x per jaar of minder vaak 223
Antwoordmogelijkheden van onderzoek			
Bij niet-NBB club	28	35	6
Bij NBB club	40	49	10
Met familie/vrienden/kennissen ('thuis')	59	53	78
Via Stepbridge (NBB)	5	5	4
Via Berry's Internet Club (NBB)	9	11	2
Via internet met andere websites/programma's	11	11	10
<i>Aantal van deze speelvarianten</i>	<i>1,5</i>	<i>1,6</i>	<i>1,1</i>
Samenvattingen (combinatie antwoorden)			
Lid NBB	44	55	14
Speelt bij club, niet thuis, geen NBB club	13	16	4
Speelt bij club & thuis, geen NBB club	7	9	0
Speelt thuis, niet bij (NBB) club	33	19	75
Internet (drie vormen)	21	24	14
Internet, maar geen NBB internet	9	9	9
Internet, maar geen NBB internet (wel NBB lid)	3	4	0

Hoe bezieet de Nederlander en de bridger bridge?

- Mensen die geen band met bridge hebben vinden de sport voornamelijk ouderwets en moeilijk om aan te leren. Het lijkt hen geen spannend spel.
- Spelers noemen vooral de kenmerken gezellig en goed voor de hersenen. Elitair, ouderwets en moeilijk om aan te leren noemen zij veel minder dan mensen zonder enige interesse in bridge.
- Mensen die wel eens over bridge hebben nagedacht (om het te spelen), zitten tussen de huidige spelers en de buitenstaanders in. De meeste vinden het goed voor de hersenen. De helft denkt aan gezellig en moeilijk om aan te leren. Slechts een kwart denkt dat het een spannend spel is en een derde denkt aan ouderwets.

De respondenten is gevraagd steeds drie eigenschappen van bridge te noemen. In de tabel komt het totaal van de antwoorden daardoor steeds op 300 procent uit. De percentages van de antwoorden zijn gebaseerd op individuen.

Voor een paar groepen die we in het vervolg van het rapport bespreken, hebben we ook gevraagd naar het beeld van bridge. Het betreft recente leden van NBB (tot twee jaar lid), mensen die hun lidmaatschap hebben opgezegd, niet-leden van NBB en bridgecursisten. In de tabel zijn de labels van deze groepen grijs gemarkeerd. Oud-leden vinden in vergelijking met recente leden bridge wat gezelliger, meer prestatiegericht en meer gericht op samenwerken. Niet-leden van NBB zien bridge nog wat meer als ‘samenwerken met anderen’ en ‘gezellig’. Het spel vinden zij minder spannend. Cursisten geven vaker aan dat bridge moeilijk is om aan te leren.

Beeld van bridge naar enkele interessegroepen, respondenten kozen drie eigenschappen (%; meer antwoorden mogelijk).

Bridgefrequentie			Band met bridge				Buitenstaanders	
	Speelt vaker dan 5x per jaar	Speelt tot 5x per jaar	Recente leden NBB	Oud-leden NBB	Niet-leden NBB	Cur-sisten	Over nage-dacht	Geen interesse in bridge
aantal	1.146	223	748	367	610	273	3.557	33.465
Elitair	2	9	2	1	4	3	17	37
Gezellig	78	77	66	71	77	65	52	30
Moeilijk om aan te leren	13	14	21	11	15	29	48	56
Ouderwets	2	13	2	1	4	3	33	58
Prestatiegericht	11	14	18	27	12	18	15	21
Spannend spel	57	51	62	59	53	52	23	10
Goed voor de hersenen	87	75	85	86	84	88	65	43
Samenwerken met anderen	45	42	42	37	47	41	46	36
Leidt tot ruzie	3	6	2	6	4	1	2	9

Hoe bezieet de Nederlander bridge naar leeftijd?

- Naarmate men ouder wordt, vindt men bridge minder ouderwets (80% voor jongeren, 23% voor 70-plussers).
- Jongeren lijkt bridge relatief gezelliger te vinden dan ouderen.

Zie bijlage I, tabel 1.2 voor een uitsplitsing naar opleidingsniveau.

Beeld van bridge, mensen zonder interesse in bridge, naar leeftijd, respondenten kozen drie eigenschappen (% , meer antwoorden mogelijk).

	Totaal	16-29	30-49	50-59	60-69	70 of ouder
aantal	33.465	1.916	12.327	7.613	7.380	4.229
Elitair	37	30	38	42	37	35
Gezellig	30	40	33	25	23	26
Moeilijk om aan te leren	56	49	54	59	62	60
Oudervets	58	80	73	49	34	23
Prestatiegericht	21	14	15	23	31	36
Spannend spel	10	8	6	10	13	16
Goed voor de hersenen	43	40	39	43	49	50
Samenwerken met anderen	36	31	35	39	40	40
Leidt tot ruzie	9	8	7	9	11	14

Profiel naar band met bridge

- Intensievere bridgespelers zijn wat vaker man. Daarnaast is 94% 50 jaar of ouder. De gevolgde opleiding is doorgaans hoger.
- De incidentele bridgespelers lijken vooral een stuk jonger (beperkt aantal waarnemingen).
- Van de mensen die vroeger gespeeld hebben, is het profiel een stuk jonger dan de intensievere spelers (70% is 50-plus). De meerderheid is man.
- Met name jongeren zijn wel eens aan bridge begonnen (maar hebben het niet doorgezet). Van de mensen die het overwegen te leren, is slechts 38% ouder dan 50 jaar.
- De groep die geen interesse in bridge heeft lijkt op het totaal van de Nederlandse bevolking.

Profiel naar band met bridge (%).

	Totaal aantal	41.503	Speelt vaker dan 5x per jaar 1.146	Speelt tot 5x per jaar 223	Vroeger gespeeld 1.587	Leer het momen- teel 96	Begonnen maar gestopt 961	Overweeg te leren 468	Over gedacht niet begonnen 3.557	Geen interesse in bridge 33.465
Geslacht										
Man	49		61	56	65	43	51	50	54	48
Vrouw	51		39	44	35	57	49	50	46	52
Leeftijd										
16-29	17		0	31	15	6	21	29	24	17
30-49	37		6	25	16	31	33	33	30	39
50-59	17		8	8	16	13	13	13	18	17
60-69	17		31	14	21	29	16	20	18	17
70 of ouder	12		55	22	32	21	16	5	11	10
Hoogst gevolgde opleiding										
Lager	24		20	12	16	20	11	13	17	26
Middelbaar	41		32	34	32	35	34	39	37	42
Hoger	34		47	54	51	43	55	47	46	31
Onbekend	1		1		1	2		1		1

Overig profiel

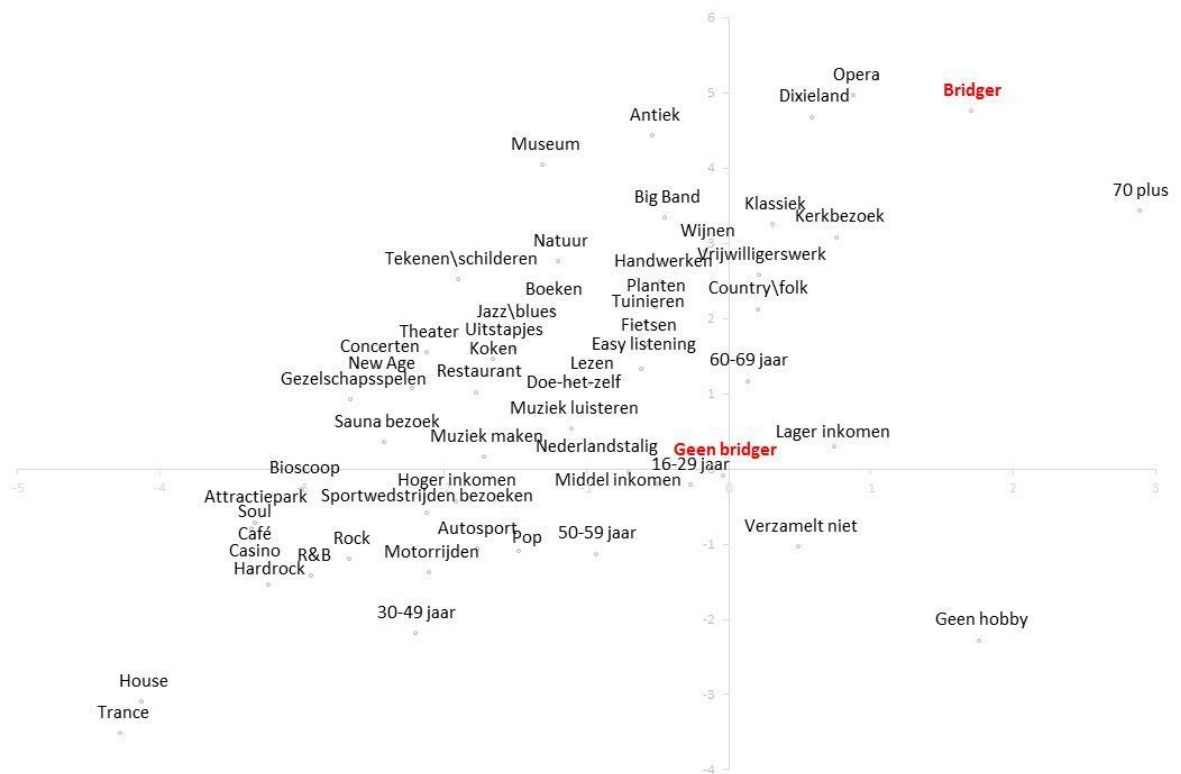
Los van geslacht, leeftijd en opleiding is ook het volgende opvallend:

- Bridgespelers hebben vooral een hogere sociale klasse (combinatie opleiding en beroep van de belangrijkste kostwinner), qua inkomen is het verschil met de gemiddelde Nederlander niet zo groot. Bridgespelers houden vooral van klassieke muziek en juist niet van popmuziek. Ondanks de hogere leeftijd bestaat een relatief groot deel van de bridgers uit intensieve sporters.
- Mensen die wel eens hebben nagedacht om te gaan bridgen houden wel van popmuziek (op niveau van landelijk gemiddelde) en zijn verder even hoog opgeleid als de intensievere bridgespelers. Voor de rest voldoen zij vooral aan het landelijk profiel van de 'Nederlander'.
- De mensen die overwegen bridge te leren, hebben een muzieksmaak dat vooral is gericht op *easy listening*. Popmuziek is onder hen zelfs wat populairder dan voor de gemiddelde Nederlander.

Mogelijkheden bridge?

Hoe zijn bridgespelers het beste te bereiken? Welke interesses hebben zij in vergelijking met mensen die geen interesse in bridge hebben en met mensen die bridge hebben overwogen? De interesses hebben we samen met de drie groepen in de volgende figuur geplaatst. De interpretatie is vrij eenvoudig, hoe dichter bij een bepaalde groep, hoe groter de interesse.

Interesse in bridge, bridgers, niet-bridgers, mensen die bridge overwogen, 18 jaar of ouder met bridge (correspondentie-analyse).

Als we bridgers vergelijken met mensen die geen interesse in bridge hebben, zien we dat:

- Bridgers een voorkeur hebben voor opera en klassieke muziek en dat vooral oudere mensen bridge spelen.
- Bridgers geheel geen voorkeur hebben voor house en trancemuziek.

Interesses 60-plussers?

Omdat bridgers zelf op leeftijd zijn, kan het de moeite lonen om de 60-plussers onderling wat betreft de interesses te vergelijken. We hebben mensen zonder bridge-interesse vergeleken met intensievere bridgers (6x per jaar of vaker). We zien dan de volgende forsere verschillen (minimaal 10% voor 60-plussers):

- Oudere bridgers behoren minder tot de 'zorgzamen' en 'behoudenden' en juist meer tot de 'zakelijken' en 'ruimdenkers' dan 60-plussers zonder interesse in bridge.
- 60-plussers zonder interesse in bridge zijn meer geïnteresseerd in popmuziek en Nederlandstalige muziek.
- De oudere intensievere bridgers kiezen vaker dan andere voor kwaliteit: koken, lezen, klassieke muziek, restaurantbezoek en wijnen.

- Daarnaast doen zij vaker aan golf, tennis en vrijwilligerswerk en houden meer van gezelschapsspelen.

(Grote) verschillen in interesse, (intensieve) bridgers versus niet-bridgers, 18 jaar of ouder en 60 jaar of ouder (%).

	18-plus 6x per jaar of vaker	geen interesse bridge	60-plus 6x per jaar of vaker	geen interesse bridge
aantal (ongewogen)	1.146	33.465	1.011	11.609
Persoonsprofielen				
Zorgzamen	10	11	11	17
Behoudenden	10	15	11	18
Zakelijken	13	9	11	5
Ruimdenkers	16	7	17	9
Interesses				
Concerten	29	25	29	18
Gezelschapsspelen	30	28	28	16
Lekker koken	48	43	48	36
Lezen	67	56	66	50
Museum	35	13	37	17
Restaurant	54	43	54	37
Theater	36	24	35	21
Vrijwilligerswerk	36	21	37	27
Wijnen	32	14	32	17
Jazz/blues	29	17	29	18
Klassiek	60	26	63	38
Nederlandstalig	40	57	39	55
Opera\operette	29	8	31	17
Pop	29	62	24	36
Golf	14	2	15	2
Tennis	21	6	22	5
Beoefent geen sport	18	27	19	39

3. Potentiële bridgers

In het bevolkingsonderzoek zijn vervolgvragen gesteld aan de mensen die ooit hebben overwogen om te gaan bridgen en mensen die in de toekomst van plan zijn om te gaan bridgen. Samen vormen zij 9,5 procent van de bevolking van 16 jaar of ouder (ooit overwogen om te gaan bridgen: 8,3%). De mensen die overwegen bridge te leren zijn belangrijk voor de nieuwe aanwas. Mensen die het ooit hebben overwogen, kunnen wellicht nog worden overtuigd om bridge te leren.

Kernpunten

- Van de mensen die ooit overwogen bridge te leren, zagen we dat hun beeld van bridge op een aantal punten afwijkt van spelers en buitenstaanders (hoofdstuk 1). Het meest noemden zij dat bridge goed is voor de hersenen (ook als belangrijk speelmotief genoemd). Ook zien zij bridge als moeilijk aan te leren spel, zij het dat zij positiever zijn dan buitenstaanders. Zij vinden bridge minder ouderwets dan buitenstaanders, maar wel ouderwets dan spelers (zitten in het midden). Hetzelfde geldt voor het idee dat bridge een spannend spel is. Mensen die momenteel overwegen om bridge te leren kregen deze vragen niet.
- De redenen die beide groepen noemen om te (willen) gaan bridgen zijn: goed voor de hersenen, gezellig en behoefte om wat nieuws te leren.
- Redenen om geen bridge leren betreft de lange leertijd en het probleem om bridgepartners te vinden.
- Het leren via internet lijkt beide groepen veruit het meest belangrijk om (weer) interesse in bridge te krijgen. Daarnaast wordt door rond een kwart van de respondenten genoemd: makkelijker een docent kunnen vinden, de leerkosten verlagen en vooraf aan mogelijke partner koppelen.
- Beide groepen hebben via vrienden en familie kennisgemaakt met bridge.

Redenen om wel te leren bridgen

- De verschillen tussen mensen die momenteel en eerder overwogen bridge te leren zijn beperkt. Alleen het motief om nieuwe mensen te leren kennen, is vaker genoemd door mensen die momenteel overwegen bridge te leren.
- Een ruime meerderheid noemt bridge goed voor de hersenen. Andere belangrijke redenen zijn de gezelligheid en het leren van nieuwe vaardigheden.
- Andere genoemde redenen zijn: leuk om te doen, leren kennen van nieuwe mensen, het onderhouden van contacten en de competitie.
- Door minder dan 10 % van de respondenten is genoemd (niet in tabel): te maken hebben met lichamelijke beperkingen, niet zo goed zijn in sport, het verkrijgen van zelfvertrouwen, vindt sport en bewegen niet leuk om te doen en het verkrijgen van status.

Redenen om bridge te leren (% , meer antwoorden mogelijk).

	Overweeg bridge te leren 233	Over nagedacht maar niet gedaan 364
aantal		
Het is goed voor de hersenen	67	61
Gezellige activiteit	52	51
Nieuwe vaardigheden leren	51	50
Leuk om te doen	39	37
Om nieuwe mensen te leren kennen	39	26
Om contacten te onderhouden	21	20
Competitie, meten met anderen	17	13

Redenen om niet te leren bridgen

- Geen enkele onaantrekkelijke kant van bridge springt er uit. De lange leertijd noemen de respondenten het meest (circa een derde). Andere reden die veel genoemd zijn: het kost te veel tijd (duidelijk minder voor mensen die het nu overwegen) en het is lastig om een speelpartner te vinden. Met name het laatste aspect is door maatregelen te beïnvloeden.
- Redenen door 10-20% genoemd: een bridge speelmiddag of bridge-avond duurt te lang, te prestatiegericht, te veel regels en te moeilijk. Daarnaast noemen met name mensen die bridge momenteel overwegen als nadeel dat men tijdens het spel weinig kan praten.
- Andere niet in de tabel opgenomen redenen (door minder dan 10% genoemd) zijn de kosten van het leren van bridge en de sfeer tijdens het spelen.

Redenen die niet aanspreken (% , meer antwoorden mogelijk).

	Overweeg bridge te leren 233	Over nagedacht maar niet gedaan 364
aantal		
Lange leertijd	30	34
Het kost me in het algemeen te veel tijd	18	31
Lastig om speelpartners te vinden	31	28
Een bridgemiddag/avond duurt te lang	9	16
Te prestatiegericht	18	16
Te veel arbitrage-regels	13	13
Te moeilijk voor mij	9	12
Kan tijdens het spel weinig praten	17	10

Drempelverlaging leren van bridge

- De potentiële bridgers geven duidelijk aan behoefte te hebben om via internet te kunnen oefenen.
- Andere genoemde zaken zijn: makkelijker een docent kunnen vinden, de kosten van het leren verlagen en vooraf aan een mogelijk partner kunnen koppelen.

Aantrekkelijk om (weer) te gaan leren (% , meer antwoorden mogelijk).

	Overweeg bridge te leren 233	Over nagedacht maar niet gedaan 364
aantal		
Makkelijker een bridgedocent kunnen vinden	27	22
Mensen vooraf aan mogelijke partner koppelen	23	18
Bridge via internet kunnen oefenen	72	63
De kosten van het leren verlagen	25	18

Kennismaking bridge

- ‘Externe’ bronnen spelen vrijwel geen rol (artikel in krant/tijdschrift, bericht op internet of radio/televisie).
- De overgrote meerderheid komt via kennissen of familie in aanraking met bridge.
- Niet in de tabel genoemde bronnen zoals advertenties en het aanbod van bridgecursussen van de gemeente of een instelling zoals de volksuniversiteit spelen slechts bij enkele procenten een rol.

Wijze met bridge in aanraking gekomen (% , meer antwoorden mogelijk).

	Overweeg bridge te leren 233	Over nagedacht maar niet gedaan 364
aantal		
Via kennissen	50	49
Via familie	35	29
Via artikel in krant/tijdschrift	7	5
Via internet	6	4
Via item op radio/televisie	4	4

4. Niet-leden NBB

In dit hoofdstuk gaan we in op de bridgers die niet spelen bij een club die bij de NBB is aangesloten. Dit betreft 56 procent van de bridgespelers. Het grootste deel daarvan speelt buiten een club om met vrienden, kennissen en/of familie (58%). Daarnaast speelt 40 procent bij een club die niet bij de NBB is aangesloten. Twee procent speelt alleen via internet.

In het bevolkingsonderzoek zien we dat veel bridgers niet bij een club spelen. Een belangrijke vraag is hoe deze groep voor een bridgeclub is te interesseren, bij voorkeur aangesloten bij de Nederlandse Bridge Bond. Alvorens we ingaan op deze vraagstelling beschrijven we van deze spelers enkele algemene kenmerken. Deze zijn uiteraard van belang om de motieven te begrijpen. In de tabellen maken we een onderscheid naar mensen die regelmatig en af en toe bridge spelen. Daarnaast geven we weer wie bij een club speelt (die niet aangesloten is bij NBB) en wie met bekenden speelt (buiten een club). Een klein van deel van de beschreven groep speelt zowel thuis als bij een club. Spelers die via internet spelen onderscheiden we niet verder.

Kernpunten

- Twee derde van de bridgers die geen lid zijn van NBB ziet zichzelf als recreatieve speler. Daarnaast vindt 71 procent van de frequente spelers bridge heel leuk om te spelen. Van de spelers die minder vaak spelen noemt een derde deze reden. Een redelijk deel heeft er plezier in om beter te worden en geeft aan nog veel te moeten leren. Dertien procent geeft aan goed bridge te spelen.
- De meeste spelers kwamen via familie en kennissen bij bridge terecht.
- Als pluspunten van bridge noemen de spelers die geen lid zijn van NBB: gezellige activiteit, leuk om te doen en goed voor de hersenen.
- Van de niet-leden geeft 61 procent aan geen voordeel te zien om lid van NBB te worden. Redenen om wel lid te worden (rond 15%): om bij te leren over bridge, om te oefenen via internet en als er een speciaal recreantenlidmaatschap komt.
- Concrete redenen om geen lid te zijn: speelt vooral thuis bridge, bridgeclub is niet aangesloten bij NBB en heeft geen behoefte aan het blad Bridge.
- Slechts 6% verwacht dat zij zich zeker bij een bridgeclub zullen aansluiten. Drie procent zegt zich zeker wel bij een NBB-club te zullen aanmelden.
- De voordelen van een bridgeclub in het algemeen zijn voor de niet NBB-leden vooral de gezelligheid, het vaste moment in de week, andere mensen ontmoeten, afwisseling van tegenstanders, beter worden en deelname aan een clubcompetitie. Een kwart ziet geen voordelen.
- Nadelen zien zij ook: met name de prestatiegerichtheid en de vaste verplichting. Daarnaast is ook de hoeveelheid regels en speeltijden die niet goed uitkomen genoemd.
- Mensen die aangaven misschien of zeker bij een NBB club te willen spelen (31% van de niet-leden), noemen daarvoor een aantal redenen. Dit betreft: goede organisatie, ontvangst blad Bridge, opleidingen, toernooien, sterke competitie, makkelijker om bridgerpartner te vinden en grote organisatie. Een kwart noemt geen voordelen.

Discussie

- Wellicht heeft de ‘rekrutering’ van bridge via familie en vrienden te maken met het belang van de bridgepartner. Het investeren van tijd in het leren wordt ‘beloond’ met een sterker sociaal verband (wekelijkse bridge-avond).

Kenmerken niet-leden NBB

- De meeste bridgers beschouwen hun spel als recreatief. Een onderscheid is er daarbij niet tussen spelers bij een club en bridgers die alleen met bekenden spelen (‘geen club’). Minder frequente spelers beschouwen zich minder vaak als recreatieve speler.
- Andere veel genoemde kenmerken zijn: het spelen van bridge is heel leuk, het belang van de gezelligheid en veel spelers spelen al vele jaren bridge. Een derde heeft er plezier in om zichzelf te verbeteren. Een bijna even grote groep vindt dat zij nog veel moeten leren. Slechts een kleine groep (13%) beschouwt zichzelf als goede speler.
- Een opvallend onderscheid tussen frequente en minder frequente spelers is dat laatst genoemde groep veel minder vaak het spelen van bridge leuk noemt. Ook de gezelligheid is voor deze groep veel minder belangrijk. Tevens hebben zij niet zo veel plezier in het zichzelf verbeteren. Zij geven dan ook veel vaker aan dat zij nog veel moeten leren. De meeste van hen spelen nog niet zo lang bridge.
- Tussen leden van een club (niet NBB) en mensen die alleen thuis spelen is een vergelijkbaar patroon, zij het dat de verschillen voor de kenmerken aanzienlijk kleiner zijn. In het algemeen zijn leden van een club meer ervaren spelers.

Typing bridgespelers naar speelfrequentie en verband (% , meer antwoorden mogelijk).

<i>Aantal</i>	Totaal 589	> 5x per jaar 424	<6x per jaar 165	Niet-NBB club 233	Geen club 344
Ik beschouw mezelf als recreatieve speler	68	71	60	69	68
Ik vind bridge spelen heel leuk	60	71	33	73	52
Gezelligheid is voor mij belangrijk op een bridge-bijeenkomst	60	64	48	62	59
Ik speel al vele jaren bridge	47	57	19	63	36
Ik heb er plezier in om beter te worden	36	41	23	48	28
Ik moet nog veel leren	29	25	40	23	34
Ik kan goed bridge spelen	13	15	7	21	8

Ervaring bridgeclub/bridgedrive van niet-leden

- 60% van de respondenten heeft bij een bridgeclub gespeeld en bijna de helft heeft aan een *drive* deelgenomen (47%).
- De minder frequente spelers hebben vaak niet bij een club gespeeld of aan een bridgedrive deelgenomen. De leden van een club hebben dat vrijwel allemaal wel gedaan.

Ervaring met bridgeclub en/of bridgedrive naar speelfrequentie en verband (%).

<i>Aantal</i>	Totaal 589	> 5x per jaar 424	<6x per jaar 165	Niet-NBB club 233	Geen club 344
Bij bridgeclub gespeeld	29	32	21	38	22
Aan bridgedrive(s) deelgenomen	16	15	19	10	21
Bij bridgeclub gespeeld/aan drive(s) deelgenomen	31	38	13	49	19
Geen van deze	24	15	47	3	38

Kennismaking bridge (niet-leden)

- De meeste spelers zijn via familie of vrienden enthousiast geraakt om bridge te gaan spelen.
- Niet in de tabel staan andere mogelijke redenen. Al deze redenen zijn door minder dan 10% genoemd. Meest genoemd daarvan is het aanbod van een instelling zoals de volksuniversiteit. Daarnaast is genoemd: advertenties, artikelen (krant, radio en tv, internet). Een op de zeven noemt een andere reden hoe men bij bridge terecht is gekomen.

Wijze in aanraking komen met bridge, naar speelfrequentie en verband (% , meer antwoorden mogelijk).

<i>Aantal</i>	Totaal 589	> 5x per jaar 424	<6x per jaar 165	Niet-NBB club 233	Geen club 344
Via kennissen	48	48	48	44	51
Via familie	34	28	47	27	38

Lezen over bridge door niet-leden

- Ruim de helft van de niet-leden leest over bridge. Twee derde kent het blad Bridge van de NBB. Een kwart van de mensen die het blad kent, leest het wel eens. Dat staat gelijk aan 15% van de niet-leden die bridge spelen.
- Frequente spelers en clubleden lezen meer over bridge.
- Ouderen zijn beter bekend met het blad Bridge. Naar leesgedrag over bridge is er geen verschil naar leeftijd (niet in tabel).

Lezen over bridge naar speelfrequentie en verband (% , meer antwoorden mogelijk).

<i>Aantal</i>	Totaal 589	> 5x per jaar 424	<6x per jaar 165	Niet-NBB club 233	Geen club 344
Bekend met het blad Bridge	66	73	48	82	56
Leest het blad Bridge	15	17	12	21	11
Leest het blad Bridge (selectie: kenners blad)	23	23	25	26	20
Leest over bridge in het algemeen	58	62	48	65	53
Leest Bridge/over bridge in algemeen	60	64	49	68	55

Redenen spelen bridge (niet-leden NBB)

- De spelers trekt vooral de gezelligheid van de sport. Daarnaast vinden zij het spel leuk.
- Twee derde noemt de reden dat het goed is voor de hersenen.
- Minder vaak genoemd zijn: het onderhouden van contacten (42%), competitie (22%), nieuwe mensen leren kennen (15%), nieuwe vaardigheden leren (12%) en kunnen spelen met een handicap.
- Niet in de tabel opgenomen zijn ook minder genoemde redenen zoals: zelfvertrouwen krijgen, niet goed in sport zijn, sport niet leuk vinden en status.
- Frequente spelers noemen duidelijk meer motieven dan incidentele spelers. Ook clubleden noemen meer motieven in vergelijking met mensen die alleen met bekenden spelen.
- Alleenstaanden noemen vaker het motief om mensen te leren kennen (niet in tabel).

Motieven om bridge te spelen naar speelfrequentie en verband (% meer antwoorden mogelijk).

<i>Aantal</i>	Totaal 589	> 5x per jaar 424	<6x per jaar 165	Niet-NBB club 233	Geen club 344
Gezellige activiteit	79	83	68	83	78
Leuk om te doen	73	80	55	82	67
Het is goed voor de hersenen	65	72	44	78	56
Om contacten te onderhouden	42	48	27	49	38
Competitie, meten met anderen	22	27	7	41	9
Om nieuwe mensen te leren kennen	15	18	9	27	8
Nieuwe vaardigheden leren	12	13	9	12	12
Kan ik doen met lichamelijke beperkingen	11	12	7	16	7

Aantrekkelijkheid NBB en (NBB)verenigingen

In deze paragraaf beschrijven we de aantrekkelijkheid van de NBB voor niet-leden. Daarnaast beschouwen we hoe niet-leden tegen NBB-verenigingen aankijken.

Redenen niet lid van NBB

- De meeste spelers zien geen noodzaak om lid te worden van NBB. Zij spelen hetzij thuis of bij een niet aangesloten club.
- Ongeveer een kwart noemt dat zij geen behoefte hebben aan het blad Bridge. Nog eens 17% heeft geen behoefte aan meer informatie over bridge. Een tiende noemt financiële aspecten of dat het onduidelijk is wat de bond voor hen kan doen.
- Niet in de tabel opgenomen redenen die door minder dan 10% zijn genoemd, betreffen het niet thuis voelen bij een bond, het lezen van Bridge via een kennis en diversen (circa 10%).

Redenen om geen lid te zijn van de NBB naar speelfrequentie en verband (% , meer antwoorden mogelijk).

<i>Aantal</i>	Totaal 589	> 5x per jaar 424	<6x per jaar 165	Niet-NBB club 233	Geen club 344
Ik speel vooral thuis en niet op een club	50	43	69	8	78
Mijn bridgeclub is niet aangesloten bij de NBB	33	45	2	78	3
Ik heb geen behoefte aan het blad Bridge	24	25	22	26	24
Ik heb geen behoefte aan meer informatie over bridge	17	16	21	15	19
Het kost me geld	10	10	9	12	8
Onduidelijk wat de bond voor mij kan doen	9	11	4	13	6

Redenen lidmaatschap NBB voor niet-leden

- De meeste spelers willen geen lid worden van de NBB (61%).
- Anderen staan open voor een lidmaatschap als zij kunnen bijleren over bridge (18%), zij via internet kunnen oefenen (15%) of als er een recreantenlidmaatschap komt (15%).
- Het onderscheid naar de vier groepen is beperkt.
- Naast de vier weergegeven redenen zijn nog tien andere redenen door minder dan 10% van de respondenten genoemd (in volgorde van noemen): toegang tot internetinformatie NBB, op de hoogte blijven via Bridge, vinden van een bridgepartner, de uitslagservice, de betrokkenheid bij bridge vergroten, korting op leesmateriaal, de NBB-clubs zijn doorgaans beter georganiseerd, bijhouden meesterpunten, deelname NBB-toernooien en NBB-clubs zijn doorgaans gezelliger.

Redenen om lid te worden van de NBB naar speelfrequentie en verband (% , meer antwoorden mogelijk).

<i>Aantal</i>	Totaal 589	> 5x per jaar 424	<6x per jaar 165	Niet-NBB club 233	Geen club 344
Bijleren over bridge	18	18	19	17	19
Oefenmogelijkheden via internet	15	14	17	13	17
Als er een speciaal recreantenlidmaatschap komt	15	17	9	18	13
Geen van deze	61	61	62	58	63

Idee sfeer NBB-club bij niet-leden

- De meeste spelers kunnen geen antwoord geven op de vraag hoe de sfeer bij NBB-verenigingen is (41%). Met name incidentele spelers hebben daar moeite mee. Ook tussen spelers bij een club en spelers die spelen met bekenden is er wat dat betreft een verschil.
- De meeste andere mensen geven neutraal als antwoord (29%). Doordat 20% voor plezierig als antwoord heeft gekozen, lijkt de sfeer bij de NBB-verenigingen als relatief positief te worden beoordeeld.

Sfeer van bij de NBB aangesloten verenigingen naar speelfrequentie en verband (%).

<i>Aantal</i>	Totaal 589	> 5x per jaar 424	<6x per jaar 165	Niet-NBB club 233	Geen club 344
Heel plezierig	3	3	2	3	2
Plezierig	20	19	21	18	21
Neutraal	29	30	25	36	23
Onplezierig	7	8	4	9	6
Heel onplezierig	1	1	0	0	1
Weet niet	41	39	48	33	47

Kans lidmaatschap bridgeclub

- Bijna vier op tien verwacht ooit nog eens bij een vereniging te gaan spelen (38%). Spelers bij een club zijn daar meer toe geneigd dan mensen die alleen thuis met vrienden en bekenden spelen.

Waarschijnlijkheid toekomstige aanmelding bij bridgeclub naar frequentie en verband (%).

<i>Aantal</i>	Totaal 589	> 5x per jaar 424	<6x per jaar 165	Niet-NBB club 233	Geen club 344
Ja, zeker wel	6	7	4	10	4
Misschien wel	31	33	25	40	26
Waarschijnlijk niet	37	37	37	36	38
Nee, zeker niet	25	22	33	14	33

Voordelen bridgeclub volgens niet-leden

- Gezelligheid zien de spelers als grootste voordeel om bij een club te spelen (48%). Andere door circa een derde genoemde voordelen zijn: een vast moment hebben om te spelen, andere mensen ontmoeten en de afwisseling van tegenstanders.
- Een kwart noemt nog eens het verbeteren van het spel en de deelname aan clubcompetities.
- Een kwart ziet geen voordelen van spelen bij een club. Dit betreft vaker minder frequente spelers.
- Minder frequente spelers zien minder voordelen van het spelen bij een club. Hetzelfde geldt voor spelers die thuis met bekenden bridge spelen. Opvallend is dat spelers met bekenden minder overtuigd zijn van de gezelligheid van bridgeverenigingen.
- Niet in de tabel opgenomen voordelen zijn: nevenactiviteiten die een club organiseert en het vinden van speelpartners van gelijk niveau.

Voordelen spelen bij een bridgevereniging naar speelfrequentie en verband (%).

<i>Aantal</i>	Totaal 589	> 5x per jaar 424	< 6x per jaar 165	Niet-NBB club 233	Geen club 344
Voor de gezelligheid	48	54	32	67	36
Een vaste middag/avondbesteding in de week hebben	36	44	15	60	19
Om andere mensen te ontmoeten	35	38	25	47	27
Afwisseling van tegenstanders	32	38	18	46	24
Steeds beter in bridge worden	27	29	22	30	25
Meedoen aan een clubcompetitie	26	32	12	47	13
Geen van deze	25	20	39	9	36

Nadelen bridgeclub volgens niet-leden

- Veel spelers vinden een club te prestatiegericht (39%). Ook de vaste verplichting bevalt hen minder goed (37%). Minder genoemd zijn de regels (18%), de speeltijden die niet uitkomen, de hoeveelheid tijd en de kosten (allen 11%).
- Naast deze redenen zijn minder genoemde zaken niet in de tabel opgenomen: het publiek dat niet aanspreekt, de reistijd die te lang is en het gebrek aan goede parkeergelegenheid.
- Een kwart van de spelers noemt geen nadelen van het spelen bij een club. Dit betreft vooral spelers die al bij een club actief zijn (45%). Verder noemen incidentele spelers en thuisspelers wat meer nadelen van het spelen bij een club.
- Bridgers buiten een club zien niet zozeer gezelligheid in een club. In overeenkomst daarmee zien zij de prestatiegerichtheid bij clubs als nadeel.

Nadelen spelen bij een bridgevereniging naar speelfrequentie en verband (%), meer antwoorden mogelijk).

<i>Aantal</i>	Totaal 589	> 5x per jaar 424	<6x per jaar 165	Niet-NBB club 233	Geen club 344
Te prestatiegericht	39	39	39	27	47
Te veel een vaste verplichting in de week	37	34	45	18	50
Op een club zijn te veel regels	18	18	18	12	22
De speeltijden komen me niet uit	11	11	11	10	12
Het kost veel tijd	11	9	16	3	17
De kosten	11	9	13	9	11
Geen van deze	25	28	17	45	12

Verwachting lidmaatschap NBB club bij niet-leden

- Spelers die bij een bridgeclub zouden willen spelen (zeker/misschien), staan redelijk positief tegenover het spelen bij een NBB-vereniging (74% misschien wel en 8% zeker wel). Van alle spelers die geen lid zijn van de bond zegt 3 procent zich zeker wel bij een NBB bridgeclub te zullen melden.
- Een onderscheid binnen de groepen is er vrijwel niet (rekening houdend met de kleinere groepen).

Verwachting aansluiten bij een NBB bridgeclub, spelers die zeker/misschien bij bridgeclub willen spelen, naar speelfrequentie en verband (%).

	Aantal	Totaal 222	> 5x per jaar 173	< 6x per jaar 49	Niet-NBB club 117	Geen club 100
Ja, zeker wel	8		6	14	7	9
Misschien wel	74		73	80	67	82
Waarschijnlijk niet	15		17	6	22	7
Nee, zeker niet	3		4	0	4	2

Voordelen NBB club volgens niet-leden

- Eerder zagen we dat 38% van alle niet-leden van NBB bij een club wil spelen en daarvan 82% bij een NBB-club. Dit betekent dat 31% waarschijnlijk of zeker bij een NBB bridgeclub wil spelen.
- Hiervan verwacht een derde dat het spel goed geregeld zal zijn (34%). Ongeveer een vijfde ziet als voordelen: het bridgeblad, de mogelijkheden voor opleiding, extra toernooien en een sterkere competitie.
- Andere voordelen zijn makkelijk een partner kunnen vinden om te bridgen (15%) en de grote organisatie (13%). Niet opgenomen in de tabel is het verzamelen van meesterpunten (7%).
- Hoewel het aantal waarnemingen van de deelgroepen wat laag is, stellen we wel vast dat incidentele spelers verwachten makkelijker een bridgepartner te vinden.

Voordelen aansluiten bij een NBB bridgeclub, spelers die zeker/misschien bij een NBB-bridgeclub willen spelen, naar speelfrequentie en verband (%), meer antwoorden mogelijk).

	Aantal	Totaal 182	> 5x per jaar 136	<6x per jaar 46	Niet- NBB club 86	Geen club 91
Organisatie speelavond/middag goed geregeld	34		30	43	23	42
Maandelijks ontvangst bridgeblad	20		23	13	24	16
Mogelijkheden voor opleidingen om meer over bridge te leren	20		19	24	17	23
Extra bridgemogelijkheden via toernooien	19		18	24	19	20
Sterkere competitie	19		19	17	21	17
Makkelijker om een bridgepartner te vinden	15		9	35	6	25
Grote organisatie om een beroep op te kunnen doen	13		10	22	6	18
Geen van deze	27		32	13	33	23

5. Het leerproces

Het leren van bridge is niet eenvoudig en vergt doorzettingsvermogen. Voor de Nederlandse Bridge Bond en voor de positie van bridge in het algemeen is het belangrijk dat voldoende mensen deze sport willen leren. Daarom krijgt het leerproces in dit rapport op diverse manieren aandacht. We belichten achtereenvolgens cursisten, afgehaakte cursisten/belangstellenden en bridgedocenten.

Kernpunten

- De meeste mensen die met bridge leren zijn gestopt, leerden bridge via bekenden (46%), een derde (32%) volgde een cursus (tegen 80% van recente leden). De belangrijkste reden om bridge te leren is dat anderen het vroegen (33%).
- Mensen die een cursus volgden houden het langer vol (via een cursus haakte 12% binnen twee maanden af, via bekenden 45%).
- De helft volgde de cursus met een bekende, veelal de toekomstige bridgepartner;
- Motieven voor een cursus: om het goed te leren (74%), oefenen met andere beginners (60%), leuker om samen te leren (35%), houd het langer vol (25%).
- Van de deelnemers aan een cursus vond ruim 80% het moeilijker dan vooraf gedacht. De meesten zien weinig verbetermogelijkheden voor de cursus (70%: geen).
- Slechts een klein deel van de cursisten wil niet bij een club spelen (15%). De voordelen van een club zijn vooral: beter in bridge worden en de gezelligheid.
- Van de bridgedocenten heeft 30 procent moeite met de werving van cursisten.
- De docenten werven vooral via: doorverwijzingen (65%), advertenties (55%), spontane aanmelding (onbekend), goede naam (43%) en contacten met verenigingen (38%).
- De uitval van cursisten tijdens de cursus is volgens de docenten geen groot probleem. Mensen vallen vooral af vanwege persoonlijke omstandigheden (49%).

Discussie

- Het grootste deel leert bridge buiten een cursus om. Wellicht verdient het aanbeveling om voor deze groep toegankelijk lesmateriaal te ontwikkelen. Enthousiastelingen kunnen als ze de sport echt goed willen leren naar een cursus doorstromen.
- Veruit de meeste mensen komen via familie en kennissen met bridge in aanraking. Dit lijkt dus het effectiefste kanaal om aspirant-bridgers te binden. Voor minder persoonlijke kanalen zijn wellicht de inzet van *bridgebuddies* te overwegen die de nieuwelingen kunnen begeleiden.

5.1 Bridgecursisten

Voor dit onderdeel hebben we vragen gesteld aan mensen die een bridgecursus via een docent hebben gevolgd. Deze mensen zijn benaderd via het onderzoek onder bridgedocenten (zij gaven namen door). Als aanvulling hierop hebben we dezelfde vragen gesteld aan leden van NBB die maximaal een jaar lid zijn van de bond. Hiermee krijgen we inzicht in hun recente leerproces. Om de vergelijkbaarheid wat te

verbeteren, hebben we voor sommige vragen alleen recente leden geselecteerd die ook recent een cursus hebben gevolgd (tot drie jaar terug)¹.

Redenen leren bridge en wijze in aanraking komen met bridge

Cursisten noemen als belangrijkste reden om de sport te gaan leren dat het goed is voor de hersenen (70%). Vervolgens noemt circa de helft: gezellige activiteit, leuk om te doen, nieuwe vaardigheid leren en nieuwe mensen leren kennen. Verder is het onderhouden van contacten door 22 procent van de cursisten genoemd. Voor 14 procent is de competitie een reden om bridge te leren. Bijna niet genoemd zijn redenen zoals 'de sport niet leuk vinden', 'niet kunnen sporten vanwege een handicap' en 'zelfvertrouwen krijgen'. Voor recente leden van NBB gelden globaal dezelfde redenen.

Reden leren bridge, cursisten en recente leden/cursisten (% , meer antwoorden mogelijk)

	Cursisten 273	Recent lid NBB, < 3 jaar geleden cursus gevolgd 482
<i>aantal</i>		
Het is goed voor de hersenen	70	66
Gezellige activiteit	59	56
Leuk om te doen	52	53
Nieuwe vaardigheden leren	50	42
Om nieuwe mensen te leren kennen	45	42
Om contacten te onderhouden	22	24
Competitie, meten met anderen	14	15

Familie (23%) maar vooral kennissen (49%) zijn voor de cursisten belangrijke manieren om kennis te maken met bridge. Een artikel in een krant of tijdschrift is voor 16 procent van de cursisten de wijze van kennismaking. Een gelijk percentage betreft kennismaking via een cursusaanbod van gemeenten. Ook recente leden hebben op voornoemde wijzen met de bridgesport kennism gemaakt.

Kennismaking bridge, cursisten en recente leden/cursisten (% , meer antwoorden mogelijk)

	Cursisten 273	Recent lid NBB, < 3 jaar geleden cursus gevolgd 482
<i>aantal</i>		
Via kennissen	49	46
Via familie	23	27
Via artikel in krant/tijdschrift	16	14
Via cursusaanbod van de gemeente	15	7

¹ Van de ondervraagde cursisten is 40 procent tijdens de cursus ondervraagd. Een zelfde percentage heeft in 2015 de cursus gevolgd. Een vijfde heeft dus voor 2015 een cursus gevolgd. Van de recente leden heeft 80 procent een cursus met een docent gevolgd. Twee derde van hen heeft deze tot drie jaar terug gevolgd. Meestal gebruiken we deze groep voor de vergelijking met cursisten.

Redenen volgen bridgecursus

Drie kwart van de cursisten en recente leden geven aan dat goed leren bridgen de reden is om een cursus te volgen. Het tweede motief is dat je daardoor kan oefenen met andere beginners (60% voor beide groepen). Andere vaker genoemde redenen zijn: het is leuker om samen met anderen te leren en je houdt het op een cursus langer vol.

Reden beginnen bridgecursus, cursisten en recente leden/cursisten (% , meer antwoorden mogelijk)

	<i>aantal</i>	Cursisten 273	Recent lid NBB, < 3 jaar geleden cursus gevolgd 482
Op een cursus leer je goed bridgen		74	78
Op een cursus kan je oefenen met andere beginners		60	60
Ik vind het leuker om samen met andere cursisten bridge te leren		35	39
Op een cursus houd je het langer vol/is stimulerend		25	20

Voorafgaand aan een cursus

Voor de overwegingen voor de keuze van een cursus zijn er slechts beperkte verschillen tussen cursisten en recente NBB-leden. Vooral twee praktische redenen springen in het oog: de nabijheid (61%) en het tijdstip van de cursus (45%). Vertrouwen in de docent, de goede begeleiding en de prijs wordt door een kwart van de respondenten genoemd.

Redenen keuze cursus, cursisten en recente leden/cursisten (% , meer antwoorden mogelijk)

	<i>aantal</i>	Cursisten 273	Recent lid NBB, < 3 jaar geleden cursus gevolgd 482
De nabijheid		61	59
Het tijdstip waarop de cursus gegeven werd		45	45
Ik had vertrouwen in de docent		30	20
Goede begeleiding		28	27
Goede prijs		26	20
Ik kende mensen die de cursus gingen volgen		21	23
Duidelijke informatie over de cursus		19	19

Drie kwart van de cursisten en van de recente leden kende voordat men aan een cursus begon al een of meer bridgespelers in het algemeen. Iets meer dan de helft volgde de cursus samen met een bekende (54%). Drie kwart van deze mensen volgde de cursus met de beoogde toekomstige bridgepartner.

Verwachtingen cursus en verbetermogelijkheden

Bij twee derde van de cursisten en 62 procent van de recente leden die een cursus volgden, kwamen de verwachtingen die men vooraf van de cursus had geheel uit. Bij slechts een paar procent kwamen de verwachtingen niet uit. Wel vindt ruim 80 procent van cursisten en recente leden het leren moeilijker dan vooraf gedacht. Overigens zag slechts een zevende van de cursisten en recente leden vooraf tegen de cursus op.

Weinig cursisten (vijf procent) en recente leden (tien procent) vinden het leren van bridge duur. Zestig procent van de cursisten vond daarnaast de kosten ook meevallen gezien het gebodene van de cursus. Een derde vindt dat bridgelen te veel tijd kost. Dit geldt zowel voor cursisten als voor recente leden.

Een ruime meerderheid van de cursisten en recente leden vinden dat er weinig aan de cursus valt te verbeteren. Er is wel behoefte om meer samen te oefenen. Door circa vijf procent genoemd: een wens voor beter oefen- en lesmateriaal en behoefte aan een betere wijze van uitleggen door de docent.

Verbetermogelijkheden cursus, cursisten en recente leden/cursisten (% , meer antwoorden mogelijk)

	<i>aantal</i>	Cursisten 273	Recent lid NBB, < 3 jaar geleden cursus gevolgd 482
Weinig aan te verbeteren		70	63
Meer samen oefenen		26	31
Beter oefenmateriaal gewenst		5	6
De manier van uitleggen door de docent		5	7
Beter lesmateriaal gewenst		3	6

Oefenen van bridge

Meer dan twee derde van cursisten en recente leden oefent samen met anderen, door samen te spelen of door via internet met anderen te spelen. Ruim een vijfde oefent met lesboek en via internet. Vijf procent oefent alleen met lesboek. Een paar procent oefent helemaal niet buiten de cursus om.

Drie kwart van de cursisten en recente leden vindt internet een handig hulpmiddel om extra te oefenen. Een kwart van de cursisten vindt dat bridge via internet is te leren, maar dat ondersteuning van buitenaf nodig blijft. Zeven procent denkt dat het zonder ondersteuning van buitenaf kan. Bijna een vijfde heeft ervaring met oefenen via internet of cd-rom.

Na de cursus

Een klein deel van de cursisten wil niet bij een club gaan spelen. Dit betreft vijftien procent, 85 procent wil dus wel bij een club bridge gaan spelen.

Het belangrijkste motief om bij een club te spelen is voor de cursisten het steeds beter worden (70%). De helft noemt (ook) de gezelligheid. Een derde noemt als reden het ontmoeten van andere mensen en een vaste tijdsbesteding hebben. Meedoen aan een clubcompetitie en de afwisseling van tegenstanders wordt door een kwart van de cursisten genoemd. Andere, niet in de tabel opgenomen redenen, zijn nevenactiviteiten en geen bridgers kennen (van zijn of haar niveau).

Spelen bij een bridgeclub? Cursisten (% , meer antwoorden mogelijk)

	Cursisten aantal 273
Nee, ik wil/wilde niet bij een club gaan spelen	15
Steeds beter in bridge worden	70
Voor de gezelligheid	48
Om andere mensen te ontmoeten	33
Een vaste middag/avondbesteding in de week hebben	32
Meedoen aan een clubcompetitie	25
Afwisseling van tegenstanders	23

5.2 Afgehaakt tijdens het leerproces

In het algemeen beschouwen buitenstaanders het leren van bridge als moeilijk. Het is daarom belangrijk om ook in te gaan op mensen die begonnen zijn met het leren van bridge, maar daarmee voortijdig zijn gestopt.

De informatie uit deze paragraaf is afkomstig uit het bevolkingsonderzoek.

Kenmerken mensen die tijdens het leerproces zijn gestopt

De meeste ondervraagden in het bevolkingsonderzoek die met bridge tijdens het leerproces zijn gestopt, zijn hiermee langer dan vijf jaar geleden gestopt (70%). Ruim tien procent is in de afgelopen twee jaar gestopt met leren bridgen. Ongeveer de helft van de gestopte bridgers heeft gekozen om bridge te leren via vrienden en familie (46%). Een derde heeft een cursus gevolgd (32%). Anderen probeerden het te leren door mee te spelen (22%), via boeken (15%), cd-rom (5%) of internet (7%). De respondenten hebben soms aan meerdere leervormen deelgenomen.

- 22% heeft langer dan zes maanden bridge geleerd. Een derde hield het binnen twee maanden voor gezien (35%);
- De leervorm laat zien dat mensen die voor een cursus met een docent kozen het langer volhielden. Mensen die de spelregels door familie of bekenden kregen uitgelegd, hielden het

duidelijk minder lang vol (45% haakte binnen twee maanden af. Het leren via andere vormen leidt tot een vergelijkbare uitval.

Duur van leren bridge, naar leervorm, gestopt tijdens het leerproces (%)

<i>Aantal</i>	Totaal 658	Cursus (docent) 212	Uitleg bekenden 303	Alleen overig 151
Tot 2 maanden	35	12	45	48
2 tot 6 maanden	43	53	39	39
Langer dan 6 maanden	22	35	17	13

Bron: Bevolkingsonderzoek, deelonderzoek gestopte bridgers

Leren via internet

Over het leren via internet is ook een vraag gesteld. Daaruit kwam vooral naar voren dat de meeste internet zien als een handig hulpmiddel om extra te oefenen (18%). Slechts een enkeling ziet internet als een mogelijkheid om zonder docent bridge te kunnen leren (5%).

Huidige houding bridge

- Een flink deel van de gestopte bridgers geeft aan nog wel eens te willen gaan bridgen (41%).
- Mensen die via een cursus het spel hebben geleerd lijken wat enthousiaster te zijn om bridge weer op te pakken.

Wil nog steeds bridgen, naar leervorm, gestopt tijdens het leerproces (%)

<i>Aantal</i>	Totaal 658	Cursus (docent) 212	Uitleg bekenden 303	Alleen overig 151
Ja	41	46	38	39
Nee	59	54	62	61

Bron: Bevolkingsonderzoek, deelonderzoek gestopte bridgers

Redenen om te bridgen

- De meest genoemde reden om bridge te leren is dat andere vroegen om het te leren (33%). Daarnaast werd genoemd dat men bridgers kende om mee te gaan spelen (30%). Deze laatste reden sluit aan bij het motief om thuis te willen bridgen met vrienden (27%). Ook de vraag hoe men in aanraking is gekomen met bridge duidt op de rol van de sociale omgeving. Bijna de helft (45%) noemt vrienden en kennissen en nog eens 36% familie (niet in tabel).
- Andere belangrijke motieven zijn: de gezellige activiteit (32%), nieuwe vaardigheid willen leren (29%), goed voor de hersenen (25%) en nieuwe mensen leren kennen (11%).
- Afgehaakte bridgers die kozen voor een cursus geven vaker motieven op met een minder sterk accent op de sociale omgeving. Mensen die bridge via bekenden lieten uitleggen, hebben juist een sterkere nadruk op de 'druk' vanuit de omgeving. Het is voor hen niet verbazingwekkend dat zij vaker via vrienden en familie met bridge in aanraking zijn gekomen (niet in tabel).

Motivatatie keuze bridge, naar leervorm, gestopt tijdens het leerproces (% meer antwoorden mogelijk).

<i>Aantal</i>	Totaal 658	Cursus (docent) 212	Uitleg bekenden 303	Alleen overig 151
Anderen vroegen me bridge te leren	33	30	40	23
Gezellige activiteit	32	36	31	30
Ik ken(de) bridgers, ik wilde meespelen	30	20	39	25
Nieuwe vaardigheden leren	29	38	21	33
Ik wilde thuis bridge kunnen spelen met vrienden	27	29	32	18
Het is goed voor de hersenen	25	40	16	23
Nieuwe mensen leren kennen	11	24	5	7
Anders namelijk	10	9	10	9

Bron: Bevolkingsonderzoek, deelonderzoek gestopte bridgers

Samen leren?

- Een groot deel van de mensen die met het leren van bridge is gestopt, is samen met iemand anders het leerproces begonnen (43%). Nog eens 18% had dat wel gewild, maar dat is er niet van gekomen. Twee vijfde (39%) hoefde niet samen met iemand het spel te leren of heeft er niet over nagedacht.
- Met name mensen die voor een cursus met een docent kozen, hadden een maatje om bridge samen mee te leren. Voor de mensen die het via familie en bekenden leerden, is het leer-gezelschap minder relevant.

Samen met anderen leren, naar leervorm, gestopt tijdens het leerproces (%).

<i>Aantal</i>	Totaal 658	Cursus (docent) 212	Uitleg bekenden 303	Alleen overig 151
Samen met een bekende	43	65	36	30
Niet gegaan, maar wilde dat wel	18	16	15	27
Niet gewild/niet over nagedacht	39	19	49	43

Bron: Bevolkingsonderzoek, deelonderzoek gestopte bridgers

Oordeel cursus

- Een derde (32%) van de mensen die tijdens het leerproces zijn gestopt, heeft aan een bridgecursus deelgenomen (niet in tabel). De meerderheid van hen (62%) vond de cursus moeilijker dan zij vooraf dachten. Een kwart geeft aan dat de benodigde tijd tegenviel. Slechts een gering aantal mensen vond de cursus duur (7%).

Oordelen over cursus met docent, naar leervorm, gestopt tijdens het leerproces (% meer antwoorden mogelijk).

<i>Aantal</i>	Totaal 212
Vond de bridgecursus duur	7
Vond dat de bridgecursus te veel tijd kost	25
Vond de bridgecursus moeilijker dan vooraf gedacht	62

Bron: Bevolkingsonderzoek, deelonderzoek gestopte bridgers

De overige oordelen over de cursus zijn niet in een tabel opgenomen:

- Voor ruim de helft (57%) voldeed de cursus aan de verwachtingen, maar voor 19% gold dat niet en voor 24% in enige mate niet.
- Van de cursisten heeft de meerderheid (55%) de cursus wel afgerond. Redenen om de cursus niet af te maken zijn vrij divers. Een deel voelde zich niet bij bridge thuis (13%) of vond de cursus te moeilijk (11%). Door 6% of minder genoemd: geen goede sfeer, de medecursisten spraken de ondervraagde niet aan, het tempo lag te hoog (en te laag) en kon niet opschieten met de docent.
- De meerderheid weet niet wat er aan de cursus te verbeteren is (61%). Van de genoemde zaken: meer samen oefenen (22%), de manier van uitleg (12%), beter lesmateriaal gewenst (4%) en beter oefenmateriaal gewenst (4%).

5.3 Bridgedocenten

Aan bridgedocenten zijn vragen gesteld over de wijze om cursisten te behouden en nieuwe cursisten te werven. Bijna 200 bridgedocenten hebben aan dit deelonderzoek deelgenomen (191 van de 763 door NBB aangeleverde e-mailadressen). In deze paragraaf bespreken we eerst kort het profiel van de docenten en welke cursisten hij of zij heeft. Vervolgens gaan we nader in op de reden dat cursisten volgens docenten tussentijds afhaken, hoe zij cursisten werven, of en met wie zij samenwerken en hun visie op het gebruik van internet voor het leerproces.

Profiel docenten en hun cursisten

Drie kwart van de docenten in ons onderzoek is man (72%). Bijna iedereen (97%) is ouder dan 50 jaar en 61 procent is 65-plus. Daarnaast is 79 procent hoogopgeleid.

De meeste docenten richten zich op beginners (92%) maar grotendeels ook op gevorderden (58%). Voor de beginners zijn er twee methoden relevant om bridge te leren: de cursus voor deel 1 en voor deel 2. Andere kenmerken van de docenten zijn:

- 61% van de docenten heeft alleen maar cursisten voor deel 1 en 2.
- De cursisten van de meeste docenten hebben geen eerdere ervaring met bridge.
- Ongeveer de helft van de docenten geeft aan dat de helft van de cursisten ervaring heeft met andere kaartspelen.

Tussentijds afhaken van cursisten

Een aantal vragen is gesteld over de redenen om af te haken tijdens de bridgecursus. Volgens de docenten valt het aantal cursisten dat tijdens de cursus voor delen 1 en 2 uitvalt overigens mee. De meerderheid van de docenten geeft aan dat er tijdens de cursus van deel 2 geen uitvallers zijn (62%). Voor deel 1 is bij 41 procent van de docenten geen sprake van uitval.

Gestopte cursisten*, naar cursus, gestopt tijdens de cursus (%).

	deel 1	deel 2
<i>aantal</i>	<i>191</i>	<i>191</i>
geen	41	62
tot 5%	13	6
5-10%	21	17
10% of hoger	25	15

* bepaald met aantal uitgevallen cursisten gedeeld door totaal aantal cursisten per deel

De redenen dat cursisten afhaken zijn volgens de docenten grotendeels gelegen in persoonlijke omstandigheden (49%). Daarop volgen drie andere belangrijke redenen die zij noemen: te weinig tijd aan besteed (37%), onvoldoende talent (36%) en een gebrek aan motivatie (25%). Deze redenen kunnen deels samenhangen. Onvoldoende talent leidt tot een gebrek aan motivatie en wellicht minder oefenen. Andere redenen die een deel van de docenten noemt: niet thuis voelen, te hoog niveau, lessen gaan te snel en de uitval van de beoogde partner. Niemand of bijna niemand kiest ervoor om zelf verder te studeren of om naar een andere docent te gaan.

Belangrijkste redenen dat cursisten voor de delen 1 en 2 afhaken volgens docenten (%).

	stop- motieven 191
Persoonlijke omstandigheden (o.a. gezondheid, verhuizing)	49
Ze besteden te weinig tijd aan oefenen	37
Onvoldoende talent voor bridge	36
Gebrek aan motivatie	25
Voelen zich niet thuis in de bridgewereld	13
Het niveau is te hoog	9
Lessen gaan te snel	9
Beoogde partner is afgefallen	5
Kiezen ervoor om zelf verder te studeren	2
Gaan naar een andere docent	0
Anders	23

De docenten noemen de volgende maatregelen om uitval tijdens de cursus te voorkomen:

- Enthousiast lesgeven (74%);
- Goede oefeningen geven en de lat niet te hoog leggen (54% resp. 47%);
- Oefenen via internet (39%);

- Wisselen van bridgepartners, afstemmen op niveau en intensieve persoonlijke begeleiding (rond een derde).

Werving cursisten

Een kwart van de docenten noemt de werving van cursisten makkelijk of heel makkelijk (26%). Dertig procent vindt het daarentegen redelijk of heel moeilijk om voldoende cursisten te werven. Slechts elf procent denkt dat de werving in de loop der tijd makkelijker is geworden. Daar staat 36 procent tegenover die tegenwoordig meer moeite heeft om cursisten te werven. Bijna 40 procent ziet geen verschil en vijftien procent kan er onvoldoende over zeggen omdat zij nog niet zo lang actief zijn.

De volgende tabel geeft de wijze aan waarop de beginnende cursist bij een bridgedocent terechtkomt. Opvallend is dat veel wegen tot resultaat leiden. Mond-tot-mondreclame is de belangrijkste weg, twee derde noemt deze vorm (65%). Iets meer dan de helft van de docenten noemt advertenties in lokale kranten (55%). Spontane aanmeldingen en de bekendheid zijn minder eenduidige manieren om cursisten te krijgen (44% resp. 43%). Ook de contacten met bridgeverenigingen zijn voor veel docenten een belangrijke bron voor nieuwe cursisten (38%). Door minder dan 20 procent van de docenten is genoemd: verspreiden folders (19%), website NBB (11%), andere docenten (6%) en via bridgebijeenkomsten (3%).

Wijze waarop beginnende cursisten bij docenten terechtkomen (% meer antwoorden mogelijk).

aantal	werfmethoden
	191
via doorverwijzingen van eerdere cursisten	65
mini-advertenties in plaatselijke kranten	55
spontane aanmelding (onbekend hoe gevonden)	44
ik heb een goede naam/ben bekend	43
via contacten met verenigingen	38
zelf verspreiden van folders	19
via website Nederlandse Bridge Bond	11
via andere docenten	6
ik kom vaak op bridgebijeenkomsten	3
anders	27

Samenwerking

Bij de werving van cursisten zagen we al dat veel docenten via samenwerking met verenigingen nieuwe cursisten werven. Liefst 93 procent heeft contact met een club in de buurt (48% heeft intensief contact, 36% enig contact en 9% incidenteel contact). Uiteindelijk werkt 69 procent met een bridgeclub in de omgeving samen. Dit betreft hoofdzakelijk NBB-verenigingen (59%) of een mix van niet-NBB en NBB-vereniging (40%). Bijna niemand werkt alleen samen met een niet-NBB-vereniging (2%).

Naast samenwerking met een vereniging hebben we ook aan de docenten gevraagd of zij onderling samenwerken. Een tiende werkt in een samenwerkingsverband of in een bedrijf met andere docenten. Daarnaast werkt 30 procent van de docenten samen met andere docenten. De helft van hen wisselt ook wel eens cursisten uit. Uiteindelijk werkt 62 procent op geen enkele manier met andere docenten samen.

Functie internet en cd-rom voor leren van bridge

Eerder zagen we dat cursisten geen grote verwachting voor het leren van bridge via internet hebben. Ook bridgedocenten denken niet dat internet een bedreiging is voor docenten (58%). Slechts één procent heeft deze verwachting wel. De belangrijkste functie van internet (en cd-rom) is volgens de docenten als oefenmethode om bridge te leren (83%) en daarna het opzoeken van zaken (13%).

Functie internet en cd-rom voor leren van bridge volgens docenten (% , meer antwoorden mogelijk).

	Gebruik internet / cd-rom 191
aantal	
handig om te oefenen	83
geen bedreiging voor bridgedocenten	58
om zaken op te zoeken	13
echt leren via internet is niet mogelijk	13
een bedreiging voor bridgedocenten	1
anders	8

6. Recente en gestopte leden van NBB

In het onderzoek is een aantal vragen aan recente leden van NBB (tot een jaar lid) en aan gestopte leden gesteld. Een groot deel van de vragen aan recente leden behelzen vragen over het leren van bridge. De informatie hierover is in de paragraaf Bridgecursisten opgenomen (5.1).

In dit hoofdstuk vermelden we een aantal specifieke zaken over leden en oud-leden. We beschrijven eerst globaal het profiel van beide groepen.

Profiel

Grosso modo komt het profiel van de leden overeen met de beschrijving van bridgers in het algemeen (zie hoofdstuk 2). Alleen wat betreft het geslacht zien we hier een ander profiel. Van de nieuwe leden is de meerderheid vrouw. Ook van de gestopte leden is een (kleine) meerderheid vrouw. Van de nieuwe leden is 56 procent ouder dan 65 jaar. Van de gestopte leden is dit 70 procent. De nieuwe leden zijn hoog opgeleid (62% hbo of universiteit). Dat percentage is wat hoger dan van de ex-leden. De oud-leden zijn vaker alleenstaand. De helft van de nieuwe aanwas en van de ex-leden woont in wijken waar het gemiddelde inkomen hoog is. Twee derde van de recente leden (minder dan een jaar lid), speelt minder dan twee jaar (69%).

Recente leden

Waarom zijn mensen lid geworden van een bridgeclub? (zie tabel)

- 69% wil steeds beter worden. Hier aan verwant is de behoefte van velen om mee te doen aan een clubcompetitie (44%);
- 50% heeft zich voor de gezelligheid aangemeld, 34% wil anderen ontmoeten en 38% wil een tijdbesteding hebben;
- Voor 28% is de afwisseling van tegenstanders een belangrijke reden om lid te worden en voor 6% is het ontmoeten van gelijkwaardige bridgepartners een belangrijke reden.

Reden lidmaatschap club, recente leden NBB (% , meer antwoorden mogelijk).

<i>aantal</i>	Recente leden 748
Steeds beter in bridge worden	69
Voor de gezelligheid	50
Meedoen aan een clubcompetitie	44
Een vaste middag/avondbesteding in de week hebben	38
Om andere mensen te ontmoeten	34
Afwisseling van tegenstanders	28
Ken in mijn omgeving geen bridgers (van mijn niveau)	6
Nevenactiviteiten	3
Anders	5

De leden zijn allen via hun club lid van NBB geworden. De recente leden zien enkele (praktische) pluspunten aan een bridgeclub die aangesloten is bij NBB (zie tabel). Het belangrijkste vinden ze de goede organisatie (68%) en het maandelijkse bridgeblad. Andere zaken die vaker zijn genoemd: grote organisatie, kans om bij te leren, makkelijker om bridgepartner te vinden en een sterkere competitie. Meesterpunten verzamelen is door tien procent van de recente bridgeleden als pluspunt genoemd.

Pluspunten bij NBB aangesloten bridgeclub, recente leden NBB (% , meer antwoorden mogelijk).

	Recente leden 748
<i>aantal</i>	
Organisatie speelavond/middag goed geregeld	68
Maandelijks ontvangst bridgeblad	40
Grote organisatie om een beroep op te kunnen doen	26
Mogelijkheden voor opleidingen om meer over bridge te leren	23
Makkelijker om een bridgepartner te vinden	21
Extra bridgemogelijkheden via toernooien	18
Sterkere competitie mogelijk	15
Meesterpunten kunnen verzamelen	10
Anders	9

Voormalige leden

Bijna iedereen blijft op een of andere manier bridge spelen. Slechts vijftien procent is helemaal gestopt met het spelen van bridge. Een procent wil geen bridge meer spelen (niet in tabel).

Huidige verhouding tot bridge, voormalige leden NBB (% , meer antwoorden mogelijk).

	Ex-lid NBB 367
<i>aantal</i>	
Ik speel met familie, vrienden of kennissen	44
Ik speel bij een niet-NBB bridgeclub	28
Ik speel niet (meer) bij een bridgeclub aangesloten bij de NBB	22
In de toekomst wil ik weer bridge spelen	22
Ik speel op internet	18
Ik speel geen bridge meer	15

Een derde is geen lid meer van NBB vanwege persoonlijke omstandigheden zoals leeftijd, gezondheid of een verhuizing. Ook liever niet meer 's avonds willen spelen is feitelijk een persoonlijke omstandigheid (24%). Als derde reden is het ontbreken van een bridgepartner genoemd (15%). Ook de competitieve sfeer is vaker genoemd (12%) en reisafstand te groot (5%). Minder vaak genoemde redenen die zijn genoemd (niet in tabel): bridge toch niet zo leuk, te snel gespeeld, te recreatief, opheffen van de club en vind het spel te moeilijk.

Reden opzeggen lidmaatschap NBB, voormalige leden NBB (% , meer antwoorden mogelijk).

	Ex-lid NBB 367
<i>aantal</i>	
Persoonlijke omstandigheden (leeftijd/ gezondheid/ verhuizing)	33
Ik wil liever niet meer 's avonds spelen	24
Ik heb geen bridgepartner	15
Ik vond de sfeer op de club te competitief	12
De reisafstand tot de club vond ik te groot	5

Bijlage I. Onderzoekverantwoording

Bevolkingsonderzoek en drie afgeleide deelonderzoeken

Het veldwerk voor het bevolkingsonderzoek is uitgevoerd door TNS NIPO in de NIPObase (internetpanel). Het onderzoek is gestart op 5 november 2015 en eindigde op 17 november. Uiteindelijk hebben 41.503 leden van het panel van 18 jaar of ouder aan het bevolkingsonderzoek deelgenomen. Het onderzoek bestond uit drie vragen die gebruikt zijn om de bridgespelers te typeren en om te inventariseren welke band mensen met bridge hebben. Op basis van de antwoorden zijn drie groepen geformuleerd waar in een latere fase vervolgvragen aan zijn gesteld. Dit betreft:

- Potentiële bridgers (overweeg bridge te leren en wel eens over nagedacht maar niet gedaan);
- Bridgers die geen lid zijn van NBB (spelen regelmatig of af en toe bridge, thuis, op een niet NBB-club of via internet op een niet NBB-website);
- Afgehaakte cursisten (ik ben wel eens begonnen bridge te leren maar ik ben daarmee gestopt).

Deze drie deelonderzoeken zijn gestart op 18 november 2015. Het aantal waarnemingen dat voor de deelonderzoeken is gerealiseerd is respectievelijk: 597, 589 en 658. Het streven was 500 respondenten per deelonderzoek.

Het bevolkingsonderzoek is gewogen naar enkele relevante populatiekenmerken. Alle weergegeven uitkomsten van dit onderzoek zijn gewogen. De deelonderzoeken zijn niet gewogen omdat populatiegegevens ontbreken. Bij het deelonderzoek naar potentiële bridgers is sprake van twee verschillende groepen waarvan we de onderlinge verhouding niet precies kennen. Voor dit onderzoek geven we derhalve geen totaal weer maar splitsen de betreffende groepen in de tabellen uit.

Het bevolkingsonderzoek rapporteren we in hoofdstuk 2. In hoofdstuk 3, 4 en paragraaf 5.2 geven we de resultaten van de deelonderzoeken weer.

Vergelijking onderzoek en ledenadministratie NBB

Om de legitimiteit van onderzoek te vergroten zouden we de uitkomsten met een andere bron willen vergelijken. Dat is echter niet altijd mogelijk. Voor het bevolkingsonderzoek kan dat echter gedeeltelijk wel. In dit onderzoek hebben we namelijk gevraagd of mensen lid zijn van de Nederlandse Bridge Bond. Op een aantal punten kunnen we daardoor de gegevens uit de administratie vergelijken met de uitkomsten van het onderzoek. Dit betreft het aantal leden en enkele kenmerken van deze leden. Uit de administratie hebben we van NBB de postcode, het geslacht en het geboortjaar van de leden gekregen (alleen leden waarvan deze gegevens compleet waren). We belichten eerst het profiel van de leden.

In de volgende tabel zien we dat het geslacht niet goed overeenkomt. In ons onderzoek troffen we 65 procent mannen aan die lid van NBB zijn. In de administratie zien we dat slechts 41 procent van de leden van NBB man is. Uiteraard geldt voor de vrouwen een tegenovergesteld beeld. Bij de gehanteerde leeftijdsgroepen zien we wel een redelijke overeenkomst. Het aandeel van de groep 50 tot 60 jaar komt goed overeen, de mensen van 60 jaar of ouder minder goed (79% vs 89% 60-plus). Qua regio komen de uitkomsten van onderzoek en administratie ook redelijk goed overeen. Alleen voor het aandeel van de drie grote steden is dat weer minder goed. De spelers woonachtig in zeer sterk stedelijke gebieden zijn wat beter vertegenwoordigd in het onderzoek in vergelijking met het ledenprofiel van NBB.

Tabel. Vergelijking bevolkingsonderzoek en administratie NBB (%).

<i>Aantal waarnemingen</i>	Schatting NBB leden bevolkingsonderzoek 644	Administratie NBB 88.344
Geslacht		
Man	65	41
Vrouw	35	59
Leeftijd		
16-29	4	0
30-49	8	2
50-59	9	9
60-69	33	37
70 of ouder	46	52
Regio		
Drie grote gemeenten	9	5
West	39	41
Noord	9	9
Oost	18	19
Zuid	25	25
Stedelijkheid (gemeenteniveau)		
Zeer sterk stedelijk	21	13
Sterk stedelijk	25	26
Matig stedelijk	22	25
Weinig stedelijk	23	26
Niet stedelijk	10	10

Hoe zit het met het aantal leden volgens ons onderzoek in vergelijking met de opgave van NBB? Het aantal volgens ons onderzoek (300.000) komt ruim boven het aantal van NBB uit (29.100). Hoe kunnen we dit verklaren? Wat betreft de statistische kant hebben we te maken met een klein percentage leden ten opzichte van de bevolking. Volgens ons onderzoek speelt 2,3 procent van de bevolking bridge. Daarnaast blijkt dat 44 procent van hen lid is van de Nederlandse Bridge Bond. Dit betekent dat 1,01 procent van de bevolking van 18 jaar of ouder lid is. Gezien de omvang van de steekproef van de bevolking is de marge klein (0,1%). Maar doordat het ledenpercentage laag is, bedraagt de marge tien procent. Daarmee komt volgens ons onderzoek de betrouwbaarheidsrange uit tussen de 121.500 en 148.500 NBB-leden. Het werkelijke aantal leden bedraagt begin april 2016 92.100 leden. Dit aantal zit dus onder de laagste schatting. Welke verklaring is hiervoor buiten deze statistische argumenten?

De panelsteekproef van NIPO is niet perfect. Dat kunnen panelsteekproeven ook niet zijn, ook al zijn de gegevens van het panel gewogen. Er is namelijk een grote kans dat er te weinig laaggeletterden in het panel zitten. Er wordt wel gewogen naar opleidingsniveau, maar dat geschiedt op een driedeling (lager, middelbaar en hoger). Hoe groot dit effect is, kunnen we niet achterhalen (als dat wel kon, zou er een correctie zijn). Hierdoor zal het percentage leden van de bevolking per saldo in werkelijkheid wat lager uitvallen dan de opgegeven 1,01% van het onderzoek.

Hoe kunnen we met name voor geslacht het verschil tussen onderzoek en administratie verklaren? Zoals aangegeven bedraagt de marge voor het percentage leden circa tien procent. Voor percentages rond 50 procent zijn de marges het grootst (zoals bij het geslacht van de leden). Daarnaast hebben we, dit speelt ook mee in de verklaring van het totale aantal leden, drie selectiefasen. De eerste is of de bevolking al of niet bridge speelt (2,3% doet dat). De tweede selectie is van de leden van NBB binnen de groep spelers (44%). Tot slot bekijken we van deze groep het percentage mannen, ouderen en stedelingen. We hebben hierdoor met drie statistische marges te maken die op elkaar inwerken. Het netto effect is dat de marges na de derde fase groter zijn. Hoe groot is onduidelijk. Wat betreft de profielkenmerken van de leden, de derde fase, willen we daarom voorzichtig zijn. Ook de marges na de tweede selectie (% NBB-leden van de bridders) zijn met wat meer onzekerheid omgeven.

Onderzoek docenten, bridgecursisten en leden NBB

Voor het onderzoek onder bridgedocenten en (ex-)leden van NBB heeft de bond e-mailadressen aangeleverd. De leden zijn maximaal een jaar lid (recente leden). In ons onderzoek onder bridgedocenten hebben we e-mailadressen gevraagd van (recente) cursisten en mensen die tussentijds met een cursus zijn gestopt. Het aantal afgehaakte cursisten was helaas te laag om over te kunnen rapporteren. Voor informatie hierover maken we gebruik van het bevolkingsonderzoek waar een van deelonderzoeken op afhakers is gericht.

De drie deelonderzoeken zijn gehouden in de periode 22 januari tot 29 februari. Voor de onderzoeken onder docenten en (ex-)leden heeft de NBB eerst een aankondiging van het onderzoek gedaan onder de mensen die voor het onderzoek waren uitgenodigd. Voor alle drie de onderzoeken is circa twee weken na de start een herinneringsmail voor het onderzoek verstuurd aan de mensen die niet aan het onderzoek hadden deelgenomen (of de vragen slechts deel hadden ingevuld).

Het onderzoek is via internet uitgevoerd. De NBB kon daarmee alleen mensen selecteren die een e-mailadres hebben laten opnemen in de administratie van NBB. Met name bij (ex-)leden is de uitgenodigde groep daardoor wat selectiever. Van de docenten is van iedereen een e-mailadres voorhanden.

Het volgende overzicht laat zien wat het aantal aangeleverde adressen was, het aantal gebruikte adressen, het aantal respondenten dat voor de rapportage is gebruikt en de respons op basis van het aantal uitgezonden uitnodigingen voor het onderzoek. Eventuele dubbeluitnodigingen zijn voorkomen door de e-mailadressen te controleren. Een deel van de cursisten heeft zich namelijk als lid aan gemeld bij NBB en zou daardoor voor twee verschillende deelonderzoeken uitgenodigd kunnen zijn. Dit betrof een beperkt aantal respondenten.

Responsoverzicht van onderzoeksgroepen (aantal en %).

	Initieel aantal	Verstuurd	Respons voor rapportage	Respons %
Bridgedocenten	766	763	191	25%
Recente leden NBB	1.500	1.480	748	51%
Oud-leden NBB	1.500	1.403	367	26%
Cursisten	558	524	273	52%
Afgehaakte cursisten	91	84	14	17%

Bijlage II. Vragenlijsten 2015–2016

Screeningsvraag

Beoogde screeningsronde van NIPO, 5-22 november 2015. In de panelgegevens zijn socio-demografische achtergrondgegevens opgenomen (idem voor de drie vervolgonderzoeken).

1 Welke band heeft u met het kaartspel bridge? Kies het best passende antwoord

- Ik speel regelmatig bridge (6x per jaar of vaker)
- Ik speel af en toe bridge (5x per jaar of minder vaak)
- Ik heb vroeger bridge gespeeld
- Ik ben bridge aan het leren (exclusief cursus gevorderden)
- Ik ben wel eens begonnen om bridge te leren maar ik ben daarmee gestopt
- Ik overweeg om bridge te leren
- Ik heb er wel eens over nagedacht om bridge te leren, maar het niet gedaan
- Ik bridge niet en heb geen interesse om bridge te leren

Huidige spelers bridge:

1a Hoe speelt u bridge? Meerdere antwoorden mogelijk.

Ter informatie: De meeste leden van de Nederlandse Bridge Bond (NBB) krijgen maandelijks het blad Bridge in huis.

Een club kan ook informeel zijn zoals een wekelijks bridgemiddag bij een welzijnsinstelling of een golfvereniging.

- Ik speel bridge bij een club die niet aangesloten is bij de NBB (geen internetclub)
- Ik speel bridge bij een club die wel aangesloten is bij de NBB (geen internetclub)
- Ik speel bridge met familie/vrienden/kennissen
- Ik speel bridge op internet via Stepbridge
- Ik speel bridge op internet via Berry's Internet Club, BIC
- Ik speel bridge op internet via andere websites/programma's

Niet spelers bridge:

1b Waar denkt u bij het spel bridge aan? Kies 3 antwoorden uit de onderstaande lijst (antwoorden random roteren)

- Elitair
- Gezellig
- Moeilijk om aan te leren
- Ouderwets
- Prestatiegericht
- Spannend spel
- Goed voor de hersenen
- Samenwerken met anderen
- Leidt tot ruzie

Thuisbridgers die geen lid zijn en potentiële bridgers krijgen op een later moment vervolgvragen.

Vervolg vragen voor thuisbridgers die geen lid zijn

Gewenste informatie uit het panel voor beide vervolgonderzoeken, los van leeftijd, geslacht, inkomen, opleidingsniveau, gezinssamenstelling (willen alleenstaanden eruit kunnen filteren), stedelijkheid op basis van de postcode (de vier cijfers; de postcode zelf mag ook). Mogelijk ook nog andere panelinformatie.

Selectie: vraag 1, antwoord 1 en 2 van de screening, exclusief mensen die bij vraag 1a antwoord 2, 4 en/of 5 aankruisten. Dit zijn bridgespelers die geen lid zijn van de Nederlandse Bridge Bond. Mensen die thuis bridgespelen (antwoord 3) maar ook lid zijn van een club die aangesloten is (antwoord 2), krijgen de volgende vragen dus niet.

Introductie en controle sample:

Afgelopen maand heeft u deelgenomen aan de screeningsvragenlijst van TNS NIPO. Op basis daarvan willen we u bevragen over bridge.

Controle. Volgens uw eerdere antwoorden uit het screeningsonderzoek speelt u wel eens bridge en bent u geen lid van de Nederlandse Bridge Bond (NBB). Klopt dit?

- Ja
- Nee → *einde vragenlijst*

Waarom speelt u bridge? Meer antwoorden mogelijk

- Nieuwe vaardigheden leren
- Competitie, meten met anderen
- Zelfvertrouwen krijgen
- Gezellige activiteit
- Leuk om te doen
- Aanzien/status verwerven
- Kan ik doen met lichamelijke beperkingen
- Ik ben niet zo goed in sport
- Sport/bewegen vind ik niet zo leuk om te doen
- Om contacten te onderhouden
- Om nieuwe mensen te leren kennen
- Het is goed voor de hersenen
- Anders, namelijk

Wat typeert u als bridgespeler? Meer antwoorden mogelijk

- Ik speel al vele jaren bridge
- Ik kan goed bridge spelen
- Ik vind bridge spelen heel leuk
- Gezelligheid is voor mij belangrijk op een bridgebijeenkomst
- Ik moet nog veel leren
- Ik heb er plezier in om beter te worden
- Prestatie/winnen is voor mij belangrijk
- Ik beschouw mezelf als recreatieve speler
- Anders namelijk

Heeft u wel eens bij een bridgeclub gespeeld en/of deelgenomen aan een bridgedrive?

- Bij bridgeclub gespeeld
- Aan bridgedrive(s) deelgenomen
- Bij bridgeclub gespeeld en aan bridgedrive(s) deelgenomen
- Geen van deze

Hoe bent u in aanraking gekomen met bridge? Meer antwoorden mogelijk

- Via artikel in krant/tijdschrift
- Via item op radio/televisie
- Via internet
- Advertenties van bridgeclubs
- Via kennissen
- Via familie
- Via cursusaanbod van de gemeente
- Via cursusaanbod van een instelling zoals de volksuniversiteit
- Anders namelijk
- Weet niet (meer)

U heeft in het eerdere onderzoek aangegeven dat u geen lid bent van de Nederlandse Bridge Bond.

Kunt u aankruisen wat de redenen daarvoor zijn? Meer antwoorden mogelijk

- Mijn bridgeclub is niet aangesloten bij de Nederlandse Bridge Bond
- Ik speel vooral thuis en niet op een club
- Ik heb geen behoefte aan het blad Bridge
- Ik lees het blad Bridge via een kennis die lid is
- Er is geen bridgeclub die aangesloten is bij de Nederlandse Bridge Bond in de buurt
- Ik heb geen behoefte aan meer informatie over bridge
- Onduidelijk wat de bond voor mij kan doen
- Ik voel me niet thuis bij een bond
- Het kost me geld
- Ik weet het eigenlijk niet, ik heb er niet over nagedacht/geen reden
- Anders, te weten.....

Kunt u in eigen woorden omschrijven waarom u geen lid van de Nederlandse Bridge Bond bent?

Schrijft u maar alles op wat u te binnen schiet.

.....

Wat zouden redenen voor u kunnen zijn om lid te worden van de Nederlandse Bridge Bond?

Meer antwoorden mogelijk

- Vinden nieuwe bridgepartner
- Bijleren over bridge
- Bij de bond aangesloten clubs zijn doorgaans gezelliger
- De uitslag-service waardoor je de eigen uitslagen kan vergelijken
- Bijhouden van meesterpunten
- Deel uitmaken van een gemeenschap, meer betrokken raken bij bridge
- Deelname aan NBB-toernooien
- Op de hoogte blijven van bridge via het blad Bridge
- Korting op boeken en materialen
- Toegang tot internetinformatie over bridge
- Oefenmogelijkheden via internet
- Bij de bond aangesloten clubs zijn doorgaans beter georganiseerd
- Als er een speciaal recreantenlidmaatschap komt
- Geen van deze

Hoe is naar uw idee de sfeer van de clubs die aangesloten zijn bij de Nederlandse Bridge Bond?

- Heel plezierig
- Plezierig
- Neutraal
- Onplezierig
- Heel onplezierig
- Weet niet

Denkt u dat u zich in de toekomst nog eens bij een bridgeclub zal aanmelden?

- Ja, zeker wel
- Misschien wel
- Waarschijnlijk niet
- Nee, zeker niet

Wat zijn voor u de voordelen van spelen bij een bridgeclub? Meer antwoorden mogelijk

- Om andere mensen te ontmoeten
- Voor de gezelligheid
- Afwisseling van tegenstanders
- Een vaste middag/avondbesteding in de week hebben
- Meedoen aan een clubcompetitie
- Steeds beter in bridge worden
- Nevenactiviteiten
- Ken in mijn omgeving geen bridgers (van mijn niveau)
- Anders, namelijk
- Geen van deze

Wat zijn voor u de nadelen van spelen bij een bridgeclub? Meer antwoorden mogelijk

- Te veel een vaste verplichting in de week
- Zoeken van een bridgepartner is moeilijk
- De kosten
- Te prestatiegericht
- Het publiek spreekt mij niet aan
- De speeltijden komen me niet uit
- Op een club zijn te veel regels
- Het kost veel tijd
- Reistijd is te lang
- Geen goede parkeergelegenheid
- Anders, namelijk.....
- Geen van deze

Indien bij eerdere vraag aangeeft dat zij zich zeker of misschien bij een bridgeclub zullen melden:

Denkt u dat u zich in de toekomst nog eens bij een bridgeclub zal aanmelden die aangesloten is bij de Nederlandse Bridge Bond?

- Ja, zeker wel
- Misschien wel
- Waarschijnlijk niet
- Nee, zeker niet

Indien zeker of misschien bij een NBB-club willen melden:

Wat ziet u als pluspunten van een bridgeclub die aangesloten is bij de Nederlandse Bridgebond?

Meer antwoorden mogelijk

- Grote organisatie om een beroep op te kunnen doen
- Maandelijks ontvangst bridgeblad
- Organisatie speelavond/middag goed geregeld
- Sterkere competitie
- Meesterpunten kunnen verzamelen
- Mogelijkheden voor opleidingen om meer over bridge te leren
- Makkelijker om een bridgepartner te vinden
- Extra bridgemogelijkheden via toernooien
- Anders, te weten
- Geen van deze

Kent u het blad Bridge?

- Ja
- Nee

Indien Bridge kent:

Leest u het blad Bridge?

- Ja
- Nee

Leest u wel eens over bridge in het algemeen?

- Ja
- Nee

1b Waar denkt u bij het spel bridge aan?

Kies 3 antwoorden uit de onderstaande lijst (antwoorden randomiseren)

- Elitair
- Gezellig
- Moeilijk om aan te leren
- Ouderwets
- Prestatiegericht
- Spannend spel
- Goed voor de hersenen
- Samenwerken met anderen
- Leidt tot ruzie

Vervolg vragen voor potentiële bridgers

Introductie en controle sample:

Afgelopen maand heeft u deelgenomen aan de screeningsvragenlijst van TNS NIPO. Op basis daarvan willen we u een aantal vragen over bridge stellen.

<..Potentiële bridgers..> Volgens onze informatie is het volgende op u van toepassing: <...antwoord screening...>. Klopt dit?

- Ja
- Nee → *einde vragenlijst*

Selectie. Vraag 1 van de screening, antwoord 6-7 (overweeg bridge te leren en wel eens over nagedacht maar niet gedaan).

<.. afhankelijk van groep...> **Wat sprak u aan om bridge te gaan leren?** Meer antwoorden mogelijk

Antwoordmogelijkheden vraag aan (thuis)bridgers: Waarom speelt u bridge?

- Nieuwe vaardigheden leren
- Competitie, meten met anderen
- Zelfvertrouwen krijgen
- Gezellige activiteit
- Leuk om te doen
- Aanzien/status verwerven
- Kan ik doen met lichamelijke beperkingen
- Ik ben niet zo goed in sport
- Sport/bewegen vind ik niet zo leuk om te doen
- Om contacten te onderhouden
- Om nieuwe mensen te leren kennen
- Het is goed voor de hersenen
- Anders, namelijk

<.. afhankelijk van groep...> **Wat sprak u niet aan in de bridgesport?** Meer antwoorden mogelijk

- Lange leertijd
- Leren van bridge kost veel geld
- Kan tijdens het spel weinig praten
- Lastig om speelpartners te vinden
- De sfeer tijdens het spelen
- Te moeilijk voor mij
- Te prestatiegericht
- Een bridgemiddag/avond duurt te lang
- Teveel arbitrage-regels
- Het kost me in het algemeen te veel tijd
- Anders, namelijk.....

Wat zou het voor u aantrekkelijk maken om (weer) bridge te gaan spelen of te leren? Meer antwoorden mogelijk

- Makkelijker een bridgedocent kunnen vinden
- Mensen vooraf aan mogelijke partner koppelen
- Bridge via internet kunnen oefenen
- De kosten van het leren verlagen
- Anders, namelijk.....

Hoe bent u in aanraking gekomen met bridge? Meer antwoorden mogelijk

- Via artikel in krant/tijdschrift
- Via item op radio/televisie
- Via internet
- Advertenties van bridgeclubs
- Via kennissen
- Via familie
- Via cursusaanbod van de gemeente
- Via cursusaanbod van een instelling zoals de volksuniversiteit
- Anders namelijk
- Weet niet (meer)

Vervolg vragen afgehaakte bridgers

Selectie. Afhakers: ik ben wel eens begonnen bridge te leren maar ik ben daarmee gestopt.

Introductie en controle sample:

Afgelopen maand heeft u deelgenomen aan de screeningsvragenlijst van TNS NIPO. Op basis daarvan willen we u een aantal vragen over bridge stellen.

Volgens uw eerdere antwoorden uit het screeningsonderzoek bent u wel eens begonnen om bridge te leren, maar bent u daarmee gestopt. Klopt dit?

- Ja
- Nee

De eerste vraag gaat over wanneer u wel eens bent begonnen om bridge te leren. Was dat:

- Tot twee jaar terug,
- 2 tot 5 jaar terug of
- Langer dan 5 jaar geleden?

Hoelang heeft u bridge geleerd?

- Tot twee maanden
- 2 tot 6 maanden
- Langer dan 6 maanden

1. Waarom wilde u destijds bridge leren? Meerdere antwoorden mogelijk

- Nieuwe vaardigheden leren
- Nieuwe mensen leren kennen
- Gezellige activiteit
- Aanzien/status verwerven
- Kan ik doen met mijn lichamelijke beperkingen
- Het is goed voor de hersenen
- Ik wilde lid worden van een bridgeclub
- Ik ken(de) bridgers, ik wilde meespelen
- Anderen vroegen me bridge te leren
- Ik wilde thuis bridge kunnen spelen met vrienden
- Ik wilde thuis bridge kunnen spelen op de computer
- Anders, namelijk.....

2. Hoe bent u in aanraking gekomen met bridge? Meer antwoorden mogelijk

- Via artikel in krant/tijdschrift
- Via item op radio/televisie
- Via internet
- Via familie
- Via kennissen/vrienden
- Via een cursusaanbod: folder van een bridgeclub
- Via een cursusaanbod: folder van een bridgeschool/bridgedocent
- Via een algemeen cursusaanbod: folder van een instelling (zoals de volksuniversiteit)
- Anders, namelijk.....
- Weet ik niet meer

3. Hoe bent u bridge gaan leren?

- Via een bridgecursus van een bridgedocent
- Familie en/of vrienden hebben het uitgelegd
- Zelf leren door mee te spelen met anderen
- Zelf leren via boeken
- Zelf leren via cd-rom
- Zelf leren via internet
- Anders, namelijk.....

4. Bent u destijds samen met anderen bridge gaan leren?

- Ja, ik ben samen met iemand die ik kende naar bridgeles gegaan/bridge gaan leren
- Nee, maar dat wilde ik wel
- Nee, ik heb dat niet gewild/niet over nagedacht

Alleen als bridgecursus is aangekruist bij vraag 3, tot net voor laatste vraag:

5. Zijn uw verwachtingen over bridge, die u voor de cursus had, uitgekomen?

- Helemaal
- Enigszins wel
- Enigszins niet
- Helemaal niet

Indien cursus gevolgd via een docent:

Zoals u eerder aangaf, heeft u aan een cursus deelgenomen. Heeft u deze afgemaakt? Zo, nee wat was de reden hiervoor? Meer antwoorden mogelijk (aankruis)

- ☐ Ja, ik heb de cursus wel afgemaakt
- ☐ Nee, het was teveel/te moeilijk
- ☐ Nee, het tempo lag te laag
- ☐ Nee, het tempo lag te hoog
- ☐ Nee, de sfeer vond ik niet goed
- ☐ Nee, de medecursisten spraken me niet aan
- ☐ Nee, ik kon niet goed opschieten met de docent
- ☐ Nee, ik voel me niet bij bridge thuis
- ☐ Nee, anders te weten

Indien cursus gevolgd via een docent:

Wat valt aan de cursus die u volgde te verbeteren? Meer antwoorden mogelijk (aankruis)

- Beter lesmateriaal gewenst
- Beter oefenmateriaal gewenst
- Meer samen oefenen
- De manier van uitleggen door de docent
- Weinig aan te verbeteren
- Anders te weten

6. Heeft u voor de bridgecursus betaald? Zo ja, hoeveel?

- Nee
- Ja, minder dan € 50,--
- Ja, tussen € 50 en € 150
- Ja, meer dan € 150
- Ja, dat weet ik niet meer

Indien voor de cursus betaald:

7. Vond u de bridgecursus duur?

- Ja
- Nee

8. Vond u dat de bridgecursus te veel tijd kost?

- Ja
- Nee

9. Vond u de bridgecursus moeilijker dan vooraf gedacht?

- Ja
- Nee

Wat vindt u van het oefenen van bridge op de computer (internet/cd-rom)? Meer antwoorden mogelijk (aankruis)

- Geen ervaring mee
- Het kan een cursus met docent goed vervangen
- Het kan een cursus met docent deels vervangen
- Het is een handig hulpmiddel om extra te oefenen
- Je kunt goed via internet/cd-rom bridge leren zonder hulp van buitenaf
- Je kunt via internet/cd-rom bridge leren maar ondersteuning van buitenaf blijft nodig
- Anders, te weten

Voor iedereen:

Zou u nog steeds willen kunnen bridgen?

- Ja
- Nee

Bridgedocenten

Te ondervragen groepen:

- Bekende bridgedocenten (via e-mail), vooraf bekende informatie meenemen (wel/niet gediplomeerd)

Welkom bij dit onderzoek van het Mulier Instituut naar bridgedocenten.

Hoeveel jaar bent u actief als bridgedocent? Jaar

Hoeveel cursisten heeft u gemiddeld per jaar? Aantal

Richt u zich als bridgedocent op specifieke groepen? Zo ja, welke? Meer antwoorden mogelijk (aankruis)

- Beginners (deeltjes 1 en 2)
- Gevorderden
- Topspelers
- Geen specifieke groep

De volgende vragen gaan over cursisten voor de deeltjes 1 en 2.

Hoeveel cursisten heeft u gemiddeld per jaar voor de deeltjes 1 en 2? Aantal (indien 0 naar de vragen over de werving)

Hoeveel cursisten hiervan hebben volgens u eerder bridge gespeeld of dit geprobeerd? Aantal

Wat is bij u de gemiddelde duur voor een cursus voor deeltje 1? Maanden.

Wat is bij u de gemiddelde duur voor een cursus voor deeltje 2? Maanden.

Hoeveel cursisten maken gemiddeld per jaar de cursus voor deeltje 1 af? Aantal

Hoeveel cursisten maken gemiddeld per jaar de cursus voor deeltje 2 af? Aantal

Hoeveel cursisten haken gemiddeld per jaar voortijdig af bij de cursus voor deeltje 1? Aantal

Hoeveel cursisten haken gemiddeld per jaar voortijdig af bij de cursus voor deeltje 2? Aantal

Wat zijn volgens u de belangrijkste redenen dat cursisten voor de deeltjes 1 en 2 afhaken? Meer antwoorden mogelijk (aankruis)

- Het niveau is te hoog
- Lessen gaan te snel
- Ze besteden te weinig tijd aan oefenen
- Gebrek aan motivatie
- Beoogde partner is afgevallen
- Onvoldoende talent voor bridge
- Voelen zich niet thuis in de bridgewater
- Kiezen ervoor om zelf verder te studeren
- Gaan naar een andere docent
- Persoonlijke omstandigheden (o.a. gezondheid, verhuizing)
- Anders, te weten:.....

Welke maatregelen neemt u om te voorkomen dat cursisten voor de deeltjes 1 en 2 afhaken? Meer antwoorden mogelijk

- De lat niet te hoog leggen
- Goede oefeningen geven
- Laten oefenen via internet
- Wisselen van bridgepartners tijdens de les
- Intensieve persoonlijke begeleiding met extra oefeningen of nascholing

- Persoonlijke motivatie van cursisten
- Afstemmen op het niveau van individuele cursisten
- Enthousiast lesgeven
- Anders, te weten:.....
- Geen van deze

Hoeveel cursisten voor de deeltjes 1 en 2 hebben ervaring met vergelijkbare kaartspelen zoals klaverjassen?

- <...Aantal...>
- Weet ik niet

De volgende vraag gaat over de werving van cursisten. Hoe krijgt u doorgaans beginnende bridge cursisten? Meer antwoorden mogelijk

- via website Nederlandse Bridge Bond
- mini-advertenties in plaatselijke kranten
- zelf verspreiden van folders
- via contacten met verenigingen
- ik kom vaak op bridgebijeenkomsten
- ik heb een goede naam/ben bekend
- via doorverwijzingen van eerdere cursisten
- via andere docenten
- spontane aanmelding (onbekend hoe gevonden)
- anders, te weten:.....

Vindt u het in het algemeen makkelijk of moeilijk om beginnende bridge cursisten te werven?

- Heel makkelijk
- Redelijk makkelijk
- Neutraal
- Redelijk moeilijk
- Heel moeilijk

Als u nu het werven van cursisten in de loop der tijd beschouwt. Is dit dan:

- makkelijker
- moeilijker
- of even makkelijk/moeilijk als voorheen?
- Niet van toepassing, ik werk nog te kort als docent

Hoeveel contact heeft u met bridgeclubs/een bridgeclub in uw omgeving?

- Intensief contact
- Enig contact
- Incidenteel contact
- Geen contact

Werkt u samen met bridgeclubs/een bridgeclub in uw omgeving?

- Ja
- Nee

Indien samenwerkt:

Betreft dit verenigingen die aangesloten zijn bij de Nederlandse Bridge Bond?

- Ja, ik werk alleen samen met NBB clubs
- Nee, ik werk alleen samen niet-NBB clubs
- Werk samen met NBB en niet-NBB clubs

Werkt u samen met andere docenten? Zo ja, wisselt u wel eens cursisten uit die beter bij een andere docent passen? Meer antwoorden mogelijk

- Werk niet samen met andere docenten
- Werk samen maar wissel geen cursisten uit
- Werk samen en wissel ook wel eens cursisten uit
- Werk in een samenwerkingsverband/bedrijf met meerdere docenten

Hoe ziet u het gebruik van internet/cd-rom voor cursusdoeleinden? Meer antwoorden mogelijk

- om zaken op te zoeken
- handig om te oefenen
- echt leren via internet is niet mogelijk
- een bedreiging voor bridgedocenten
- **geen** bedreiging voor bridgedocenten
- anders te weten.....

Wat is uw geslacht?

- Man
- Vrouw

In welke leeftijdsgroep valt u?

- Tot en met 29 jaar
- 30 tot en met 39 jaar
- 40 tot en met 49 jaar
- 50 tot en met 64 jaar
- 65 tot en met 69 jaar
- 70 jaar of ouder

Wat is uw hoogst afgeronde opleiding?

- Lagere school
- Middelbare school/lager beroepsonderwijs
- Middelbaar beroepsonderwijs (mbo)
- Hoger beroepsonderwijs (hbo)
- Universiteit

In welk deel van Nederland werkt u als bridgedocent?

- Noord Nederland
- Oost Nederland
- Midden Nederland
- West Nederland
- Zuid Nederland

Bent u bereid om ons in contact te brengen met een aantal van uw cursisten? Zo ja, wilt u dan voor maximaal 10 personen de e-mailadressen noteren? Als u meer dan 10 cursisten heeft gaat onze voorkeur uit naar een willekeurige selectie. Het Mulier Instituut gaat de cursisten benaderen. Na het onderzoek verwijderen wij direct deze adressen.

- Maximaal 10 antwoordmogelijkheden voor e-mailadressen
- Dat doe ik liever niet/ik heb geen e-mailadressen

Bent u bereid om ons in contact te brengen met een aantal afgehaakte cursisten (mogen ook van een vorig seizoen zijn)?

- Maximaal 10 antwoordmogelijkheden voor e-mailadressen
- Dat doe ik liever niet/ik heb geen e-mailadressen

Respondentbrieven docenten

Brief/e-mail van Mulier Instituut aan docenten

Geachte mevrouw, mijnheer,

De Nederlandse Bridge Bond heeft zoals u eerder heeft kunnen lezen aan het Mulier Instituut gevraagd onderzoek te doen naar docenten en (afgehaakte) bridgecursisten. Van docenten willen wij met name weten hoe de werving van cursisten verloopt en welke problemen zich daarbij voordoen. Van de cursisten willen we graag weten hoe het leerproces verloopt en wat hun motieven zijn om te gaan bridgen. Met deze kennis wil NBB in de toekomst haar dienstverlening versterken.

Voor dit onderzoek vragen wij om uw medewerking. Wij verzoeken u de internetvragenlijst in te vullen die u kunt bereiken via de volgende link: [<... persoonlijke link naar onderzoek...>](#)
In de vragenlijst vragen we u een aantal e-mailadressen van (afgehaakte) cursisten te leveren voor het onderzoek naar de cursisten. We vragen u omdat u als docent de beste toegang tot deze groep heeft. Het invullen van de vragenlijst voor docenten en cursisten vergt circa vijf minuten.

Als Mulier instituut gaan wij buitengewoon zorgvuldig om met gevoelige informatie zoals uw cliëntadressen. Direct na afloop van het onderzoek vernietigen wij zowel uw e-mailadres als dat van uw (ex-)cursisten. De NBB krijgt op geen enkele manier inzicht in uw klantgegevens of in uw antwoorden. De uitkomsten in de rapportage zijn niet naar uw antwoorden of die van uw cliënten te herleiden.

Wij hopen van harte dat u het belang van het onderzoek voor de bridgesport inziet en mee wilt werken. Vragen over het onderzoek kunt u aan ondergetekende stellen. Voor de goede orde treft u hierna de tekst die we willen gebruiken voor het benaderen van (afgehaakte) cursisten.

Met vriendelijke groet, mede namens prof dr. K. Breedveld,

Remko van den Dool

Senior onderzoeker, Mulier Instituut

r.vandendool@mulierinstituut.nl

Problemen met het openen van de vragenlijst?

- Kopieer de link uit deze mail naar de adresbalk van uw internetbrowser;
- Zet eventuele pop-up killers tijdelijk uit;
- Zet het beveiligingsniveau van uw internetbrowser tijdelijk op standaard. Bij Internet Explorer:
-> tools, internet opties, beveiliging.

Mailtekst voor bestaande cursisten

De Nederlandse Bridge Bond heeft aan het Mulier Instituut gevraagd onderzoek te doen naar bridgecursisten. Van hen willen zij graag weten hoe het leerproces verloopt en wat de motieven zijn om te bridgen. Met deze kennis wil de bond de positie van de bridgesport in het algemeen versterken. Volgens onze informatie bent u ook een bridgecursist. Van uw bridgedocent hebben we namelijk uw e-mailadres gekregen om u voor dit onderzoek te kunnen benaderen.

Ons verzoek is of wilt meewerken aan een kort onderzoek via internet. Het invullen van de vragenlijst kost u circa vijf minuten. U kunt de vragenlijst bereiken via de volgende link: [<... persoonlijke link naar onderzoek...>](#)

Als Mulier instituut gaan wij heel zorgvuldig met uw antwoorden om. Direct na afloop van het onderzoek vernietigen wij bijvoorbeeld uw e-mailadres. De uitkomsten in de rapportage zijn daarnaast niet naar uw antwoorden te herleiden. Ook uw docent krijgt geen enkel inzicht in uw antwoorden.

Wij hopen van harte dat u het belang van het onderzoek voor de bridgesport inziet en u mee wilt werken. Vragen over het onderzoek kunt u aan ondertekende stellen.

Mailtekst voor gestopte cursisten

De Nederlandse Bridge Bond heeft aan het Mulier Instituut gevraagd onderzoek te doen naar mensen die een bridgecursus hebben gevolgd (al dan niet afgerond). Van hen willen zij graag weten hoe het leerproces verloopt en wat de motieven waren om aan de cursus deel te nemen. Met deze kennis wil de bond de beginnende bridger beter op weg helpen. Volgens onze informatie heeft u ook aan een bridgecursus deelgenomen. Van uw bridgedocent hebben we namelijk uw e-mailadres gekregen om u voor dit onderzoek te kunnen benaderen.

Ons verzoek is of wilt meewerken aan een kort onderzoek via internet. Het invullen van de vragenlijst kost u circa vijf minuten. U kunt de vragenlijst bereiken via de volgende link: [<... persoonlijke link naar onderzoek...>](#)

Als Mulier instituut gaan wij heel zorgvuldig met uw antwoorden om. Direct na afloop van het onderzoek vernietigen wij bijvoorbeeld uw e-mailadres. De uitkomsten in de rapportage zijn daarnaast niet naar uw antwoorden te herleiden. Ook uw docent krijgt geen enkel inzicht in uw antwoorden.

Wij hopen van harte dat u het belang van het onderzoek voor potentiële bridgers inziet en mee wilt werken. Vragen over het onderzoek kunt u aan ondertekende stellen.

Brief/e-mail van NNB aan docenten (definitief)

Beste Bridgedocent,

De NBB spant zich al jaren in voor de bridgesport en beraadt zich regelmatig over de vraag hoe dit nog beter kan. Daarom heeft NBB aan het Mulier Instituut gevraagd onderzoek te doen naar beginnende bridgers en (afgehaakte) bridgecursisten. Van de cursisten willen we graag weten hoe het leerproces verloopt en wat hun motieven zijn om te gaan bridgen. Ook van docenten willen wij het een en ander weten. Met deze kennis kunnen we in de toekomst onze dienstverlening versterken.

Voor dit onderzoek vragen wij om uw medewerking. Wij vragen u allereerst een vragenlijst in te vullen die het Mulier Instituut u zal mailen. Daarbij zal het Mulier Instituut u verzoeken hen een aantal e-mailadressen van (afgehaakte) cursisten te leveren voor onderzoek onder deze groep. Als docent heeft u nu eenmaal de beste toegang tot deze groep.

Het Mulier instituut gaat hierbij zeer zorgvuldig om met gevoelige informatie zoals de cliëntadressen en uw antwoorden. Direct na afloop van het onderzoek vernietigen zij de adresgegevens van zowel de docenten als de (ex-)cliënten. De NBB krijgt op geen enkele manier inzicht in uw gegevens of in uw eigen antwoorden. In de rapportage zullen de uitkomsten ook niet op individuele docenten of cliënten zijn te herleiden. Het onderzoek staat onder leiding van Prof. K. Breedveld, directeur van het Mulier Instituut.

Bij deze willen we u al vast hartelijk danken voor uw medewerking. We hopen met de kennis uit dit onderzoek samen met u de bridgesport te kunnen versterken. De uitkomsten van dit onderzoek zullen we na afloop uiteraard met u delen. Mocht u vragen hebben over het onderzoek dan kunt u uiteraard contact met ons opnemen. Nancy of ik staan u graag te woord.

Met vriendelijke groet, mede namens Nancy de Boer

Gijs van der Scheer

Bridgers

Te ondervragen doelgroepen met e-mailadres voor deze online vragenlijst:

- Afgehaakte cursisten via vragenlijst bridgedocenten (*veldwerk gecombineerd met afgehaakte bridgecursisten*)
- Actuele cursisten ook via vragenlijst bridgedocenten
- Recente leden van clubs, uit administratie NBB (*veldwerk gecombineerd met ex-leden NBB*)
- Recente opzeggers van NBB (clubleden), uit administratie NBB

Te ondervragen mensen tijdens een cursus, via hbo-studenten vragenlijst:

- Deelnemers aan 15 cursusbijeenkomsten (vragen volgens route van actuele cursisten, vraagtijd 7 minuten)

Volgens onze informatie bent u <...voorgaande situatie in tekst opnemen...>. Klopt dat?

- Ja
- Nee → *einde vragenlijst*

(ex-)bridgecursisten:

Wanneer volgde u een cursus bridge met een docent?

- Ben ik mee bezig/2016
- 2015
- 2014
- 2013
- Eerder

We beginnen met een aantal vragen over uw persoonlijke situatie.

Wat is uw geslacht?

- Man
- Vrouw

In welke leeftijdsgroep valt u?

- Tot en met 29 jaar
- 30 tot en met 39 jaar
- 40 tot en met 49 jaar
- 50 tot en met 64 jaar
- 65 tot en met 69 jaar
- 70 jaar of ouder

Wat is uw hoogst afgeronde opleiding?

- Lagere school
- Middelbare school / lager beroepsonderwijs
- Middelbaar beroepsonderwijs (mbo)
- Hoger beroepsonderwijs (hbo)
- Universiteit

Hoe is uw gezin samengesteld?

- alleenstaand
- twee volwassenen
- drie of meer volwassenen
- alleenstaande ouder met minderjarige kinderen/kind
- twee volwassenen met minderjarige kinderen/kind
- nog anders

Wat is uw postcode? (alleen de 4 cijfers)

-

De eerste vraag over bridge gaat over de reden om het spel te leren. Waarom wilt u of wilde u bridge gaan leren? Meer antwoorden mogelijk

- Nieuwe vaardigheden leren
- Competitie, meten met anderen
- Zelfvertrouwen krijgen
- Gezellige activiteit
- Leuk om te doen
- Aanzien/status verwerven
- Kan ik doen met lichamelijke beperkingen
- Ik ben niet zo goed in sport
- Sport/bewegen vind ik niet zo leuk om te doen
- Om contacten te onderhouden
- Om nieuwe mensen te leren kennen
- Het is goed voor de hersenen
- Anders, namelijk

Hoe bent u in aanraking gekomen met bridge? Meer antwoorden mogelijk

- Via artikel in krant/tijdschrift
- Via item op radio/televisie
- Via internet
- Advertenties/folders
- Via kennissen
- Via familie
- Via cursusaanbod van de gemeente
- Via cursusaanbod van een instelling zoals de volksuniversiteit
- Anders namelijk
- Weet niet (meer)

Recente leden (versie overgenomen van Vervolgonderzoek Afhakers):

Hoe bent u bridge gaan leren?

- Via een bridgecursus van een bridgedocent
- Familie en/of vrienden hebben het uitgelegd
- Zelf leren door mee te spelen met anderen
- Zelf leren via boeken
- Zelf leren via cd-rom
- Zelf leren via internet
- Anders, namelijk.....

Recente leden:

Hoe lang speelt u al bridge? Jaar/maand

Recente leden die cursus met docent hadden (vorige vraag):

Hoe lang geleden heeft u een cursus met docent gevolgd?

- Tot 3 jaar terug
- Langer dan 3 jaar geleden → vragen over cursussen overslaan

De volgende vragen gaan over de bridgecursus die u volgt of heeft gevolgd.

Waarom bent u aan een bridgecursus begonnen? Meer antwoorden mogelijk (aankruis)

- Op een cursus leer je goed bridgen
- Ik heb het zonder cursus geprobeerd maar dat lukte niet
- Ik vind het leuker om samen met andere cursisten bridge te leren
- Op een cursus houdt je het langer vol/is stimulerend
- Op een cursus kan je oefenen met andere beginners
- Anders, namelijk

Hoe heeft u informatie over bridgecursussen gevonden? Meer antwoorden mogelijk (aankruis)

- Ik zag een advertentie/folder voor een cursus
- Bekenden wezen mij op de cursus
- Via de website van de Nederlandse Bridge Bond
- Via een andere website
- Anders, namelijk

Wat heeft uw keus voor een cursus bepaald? Meer antwoorden mogelijk (aankruis)

- De nabijheid
- Het tijdstip waarop de cursus gegeven werd
- Ik kende mensen die de cursus gingen volgen
- Ik had vertrouwen in de docent
- Duidelijke informatie over de cursus
- Goede prijs
- Goede begeleiding
- Veel aandacht voor mensen die minder snel leren
- Aandacht voor vlotte leerlingen
- Anders, namelijk

Hoeveel tijd zat er tussen de wens om bridge te leren en de daadwerkelijke aanmelding voor een cursus? Jaren/maanden

Kende u voor uw deelname aan de bridgecursus al bridgespelers?

- Ja
- Nee

Volgde of volgt u de cursus samen met één of meer bekenden van u?

- Ja
- Nee

Indien samen:

Is uw beoogde bridgepartner één van deze bekenden?

- Ja
- Nee

Vindt u het leren van bridge duur?

- Ja
- Nee

Vielen de kosten voor de cursus gezien het gebodene mee of tegen?

- Vielen mee
- Neutraal
- Vielen tegen

Vindt u dat het leren van de basis van bridge te veel tijd kost?

- Ja
- Nee

Zag u voordat u begon met de cursus op tegen het leren van bridge?

- Ja
- Nee

Vindt u het leren van bridge moeilijker of makkelijker dan u vooraf had gedacht?

- moeilijker
- makkelijker

Wat valt aan de cursus die u volgt/voegde te verbeteren? Meer antwoorden mogelijk (aankruis)

- Beter lesmateriaal gewenst
- Beter oefenmateriaal gewenst
- Meer samen oefenen
- De manier van uitleggen door de docent
- Weinig aan te verbeteren
- Anders te weten

Zijn uw verwachtingen over bridge die u voor de cursus had uitgekomen?

- Helemaal
- Enigszins wel
- Enigszins niet
- Helemaal niet

Oefent u bridge buiten de cursus om?

- Ja, alleen met het lesboek én via internet
- Ja, alleen met het lesboek
- Ja, samen met anderen (diverse vormen zoals via internet en/of samen spelen)
- Nee

Wat vindt u van het oefenen van bridge op internet/cd-rom? Meer antwoorden mogelijk (aankruis)

- Geen ervaring mee
- Je kunt goed via internet bridge leren zonder hulp van buitenaf
- Je kunt via internet bridge leren maar ondersteuning van buitenaf blijft nodig
- Het kan een cursus met docent goed vervangen
- Het kan een cursus met docent deels vervangen
- Het is een handig hulpmiddel om extra te oefenen
- Anders, te weten

Einde vraagreeks over cursussen

Afgehaakte cursisten:

Zoals u eerder aangaf, heeft u recent aan een cursus deelgenomen maar heeft u deze niet afgemaakt. Wat was de reden hiervoor? Meer antwoorden mogelijk (aankruis)

- Het tempo lag te laag
- Het tempo lag te hoog
- De sfeer vond ik niet goed
- De medecursisten spraken me niet aan
- Ik kon niet goed opschieten met de docent
- Ik voel me niet bij bridge thuis
- Persoonlijke omstandigheden (o.a. gezondheid, verhuizing)
- Anders te weten

Afgehaakte cursisten:

Wat is uw huidige bridgesituatie? Meer antwoorden mogelijk (aankruis)

- Ik speel bridge
- Ik ga weer bridge spelen
- Ik ga binnenkort weer een cursus bij een docent volgen
- Ik ga op termijn weer een cursus bij een docent volgen
- Ik school me verder bij via internet/vrienden of kennissen
- Ik stop met bridge/ik ben met spelen gestopt

Recente leden:

U bent volgens onze informatie lid van een bridgeclub. Wat is de reden hiervoor? Meer antwoorden mogelijk (aankruis)

- Om andere mensen te ontmoeten
- Voor de gezelligheid
- Afwisseling van tegenstanders
- Een vaste middag/avondbesteding in de week hebben
- Meedoen aan een clubcompetitie
- Steeds beter in bridge worden
- Nevenactiviteiten
- Ken in mijn omgeving geen bridgers (van mijn niveau)
- Anders, namelijk

Actuele cursisten:

Wilt u bij een bridgeclub gaan spelen? Zo ja, wat is de reden hiervoor? Meer antwoorden mogelijk (aankruis)

- Nee, ik wil niet bij club gaan spelen
- <...antwoorden vorige vraag...>

Recente leden, die blijkend uit vraag naar reden lidmaatschap bridgeclub lid zijn:

Wat ziet u als pluspunten van een bridgeclub die aangesloten is bij de Nederlandse Bridgebond?

Meer antwoorden mogelijk

- Grote organisatie om een beroep op te kunnen doen
- Maandelijks ontvangst bridgeblad
- Organisatie speelavond/middag goed geregeld
- Sterkere competitie mogelijk
- Meesterpunten kunnen verzamelen
- Mogelijkheden voor opleidingen om meer over bridge te leren
- Makkelijker om een bridgepartner te vinden
- Extra bridgemogelijkheden via toernooien
- Anders, te weten

Gestopte leden:

Wat is uw ervaring met bridge?

- Ik beschouw mezelf als een beginner (korter dan 3 jaar)
- Ik beschouw mezelf als een ervaren speler (3 jaar of meer)

Gestopte leden:

Volgens onze informatie heeft u uw lidmaatschap bij een club aangesloten bij de Nederlandse Bridge Bond (NBB) beëindigd. Wat is de reden dat u uw lidmaatschap bij de NBB-club heeft

opgezegd? Meer antwoorden mogelijk

- Mijn club is opgeheven
- Ik heb geen bridgepartner
- Persoonlijke omstandigheden (leeftijd/gezondheid/verhuizing)
- De reisafstand tot de club vond ik te groot
- Ik wil liever niet meer 's avonds spelen
- Ik vond de sfeer op de club te competitief (willen scoren)
- Ik vond de sfeer op de club te recreatief
- Ik vind het spel te moeilijk
- Het spel wordt op de club te snel gespeeld
- Ik vind na een cursus, clubbridge niet leuk
- Niet van toepassing, ik ben wel lid van een NBB-club

Gestopte leden, exclusief NBB-leden (laatste antwoord vorige vraag):

Wat is uw huidige verhouding met bridge? Meer antwoorden mogelijk

- Ik speel niet (meer) bij een bridgeclub aangesloten bij de NBB
- Ik speel bij een niet-NBB bridgeclub
- Ik speel met familie, vrienden of kennissen
- Ik speel op internet
- Ik speel geen bridge meer
- Ik wil geen bridge meer spelen
- In de toekomst wil ik weer bridge spelen

Iedereen:

Waar denkt u bij het spel bridge aan? Kies 3 antwoorden uit de onderstaande lijst (antwoorden randomiseren)

- Elitair
- Gezellig
- Moeilijk om aan te leren
- Ouderwets
- Prestatiegericht
- Spannend spel
- Goed voor de hersenen
- Samenwerken met anderen
- Leidt tot ruzie

Respondentbrieven bridgers

E-mail van Mulier Instituut aan actuele cursisten (via docenten)

Geachte mevrouw, mijnheer,

De Nederlandse Bridge Bond heeft aan het Mulier Instituut gevraagd onderzoek te doen naar (voormalige) bridgecursisten. Van hen willen zij graag weten hoe het leerproces verloopt en wat de motieven zijn om te bridgen. Met deze kennis wil de bond de positie van de bridgesport in het algemeen versterken. Volgens onze informatie bent u ook een bridgecursist (geweest). Van uw bridgedocent hebben we namelijk uw e-mailadres gekregen om u voor dit onderzoek te kunnen benaderen.

Ons verzoek is of wilt meewerken aan een kort onderzoek via internet. Het invullen van de vragenlijst kost u circa vijf minuten. U kunt de vragenlijst bereiken via de volgende link: [<... persoonlijke link naar onderzoek...>](#)

Als Mulier instituut gaan wij heel zorgvuldig met uw antwoorden om. Direct na afloop van het onderzoek vernietigen wij bijvoorbeeld uw e-mailadres. De uitkomsten in de rapportage zijn daarnaast niet naar uw antwoorden te herleiden. Ook uw docent krijgt geen enkel inzicht in uw antwoorden.

Wij hopen van harte dat u het belang van het onderzoek voor de bridgesport inziet en u mee wilt werken. Vragen over het onderzoek kunt u aan ondertekende stellen.

Met vriendelijke groet,

Remko van den Dool, senior onderzoeker

Problemen met het openen van de vragenlijst?

- Kopieer de link uit deze mail naar de adresbalk van uw internetbrowser;
- Zet eventuele pop-up killers tijdelijk uit;
- Zet het beveiligingsniveau van uw internet browser tijdelijk op standaard. Bij Internet Explorer: -> tools, internet opties, beveiliging.

E-mail van Mulier Instituut aan afgehaakte cursisten (via docenten)

Geachte mevrouw, mijnheer,

De Nederlandse Bridge Bond heeft aan het Mulier Instituut gevraagd onderzoek te doen naar mensen die een bridgecursus hebben gevolgd (al dan niet afgerond). Van hen willen zij graag weten hoe het leerproces verloopt en wat de motieven waren om aan de cursus deel te nemen. Met deze kennis wil de bond de beginnende bridger beter op weg helpen. Volgens onze informatie heeft u ook aan een bridgecursus deelgenomen. Van uw bridgedocent hebben we namelijk uw e-mailadres gekregen om u voor dit onderzoek te kunnen benaderen.

Ons verzoek is of wilt meewerken aan een kort onderzoek via internet. Het invullen van de vragenlijst kost u circa vijf minuten. U kunt de vragenlijst bereiken via de volgende link: [<... persoonlijke link naar onderzoek...>](#)

Als Mulier instituut gaan wij heel zorgvuldig met uw antwoorden om. Direct na afloop van het onderzoek vernietigen wij bijvoorbeeld uw e-mailadres. De uitkomsten in de rapportage zijn daarnaast niet naar uw antwoorden te herleiden. Ook uw docent krijgt geen enkel inzicht in uw antwoorden.

Wij hopen van harte dat u het belang van het onderzoek voor potentiële bridgers inzielt en mee wilt werken. Vragen over het onderzoek kunt u aan ondertekende stellen.

Met vriendelijke groet,

Remko van den Dool, senior onderzoeker

Problemen met het openen van de vragenlijst?

- Kopieer de link uit deze mail naar de adresbalk van uw internetbrowser;
- Zet eventuele pop-up killers tijdelijk uit;
- Zet het beveiligingsniveau van uw internetbrowser tijdelijk op standaard. Bij Internet Explorer: -> tools, internet opties, beveiliging.

Brief/e-mail van Mulier Instituut aan recente leden (via ledenbestand NBB)

Geachte mevrouw, mijnheer,

De Nederlandse Bridge Bond heeft het Mulier Instituut gevraagd onderzoek te doen naar recente leden van de bond. De NBB heeft u daarover afgelopen week geïnformeerd. Wij zouden graag van u willen weten wat uw motieven zijn om te bridgen en als u nog niet zo lang bridge speelt hoe uw leerproces is verlopen. Met deze kennis wil de bond de positie van de bridgesport versterken.

Ons verzoek is of wilt meewerken aan een kort onderzoek via internet. Het invullen van de vragenlijst kost u circa vijf minuten. U kunt de vragenlijst bereiken via de volgende link: [<... persoonlijke link naar onderzoek...>](#)

Als Mulier instituut gaan wij heel zorgvuldig met uw antwoorden om. Direct na afloop van het onderzoek vernietigen wij uw e-mailadres die wij uitsluitend voor gebruik voor dit onderzoek van de NBB hebben gekregen. In onze rapportage zijn de uitkomsten niet naar individuen te herleiden. Ook de Nederlandse Bridge Bond krijgt geen inzicht in uw antwoorden.

Wij hopen van harte dat u het belang van het onderzoek voor de bridgesport inzielt en wilt meewerken. Vragen over het onderzoek kunt u aan ondertekende stellen.

Met vriendelijke groet,

Remko van den Dool, senior onderzoeker

Problemen met het openen van de vragenlijst?

- Kopieer de link uit deze mail naar de adresbalk van uw internetbrowser;
- Zet eventuele pop-up killers tijdelijk uit;

- Zet het beveiligingsniveau van uw internet browser tijdelijk op standaard. Bij Internet Explorer: -> tools, internet opties, beveiliging.

Brief/e-mail van NNB aan recente leden (via ledenbestand NBB)

Geachte mevrouw, mijnheer,

De NBB spant zich al jaren in voor de bridgesport en beraadt zich regelmatig over de vraag hoe dit nog beter kan. Daarom heeft NBB aan het Mulier Instituut gevraagd onderzoek te doen naar recente leden van de bond. U bent een van de leden die wij voor dit onderzoek hebben geselecteerd. We willen heel graag van u weten wat uw motieven zijn om te bridgen en als u een recente bridger bent, hoe u deze sport heeft geleerd.

Wij vragen om uw medewerking aan het onderzoek. U kunt deelnemen door de vragenlijst in te vullen die het Mulier Instituut u binnenkort zal mailen. In hun mail nemen zij een link op naar een internetenquête. Nadat u op de link klikt wordt u op eenvoudige wijze door de vragen geleid. Voor dit onderzoek hebben wij het Mulier Instituut voor eenmalig gebruik uw e-mailadres gegeven.

Het Mulier instituut gaat hierbij zeer zorgvuldig om met uw antwoorden. Direct na afloop van het onderzoek vernietigen zij uw e-mailadres. De NBB krijgt geen inzicht in uw antwoorden. In de rapportage zullen de uitkomsten ook niet op individuele leden zijn te herleiden. Het onderzoek staat onder leiding van Prof. K. Breedveld, directeur van het Mulier Instituut.

Bij deze willen we u al vast hartelijk danken voor uw medewerking. We hopen met de kennis uit dit onderzoek samen met u de bridgesport te kunnen versterken. De uitkomsten van dit onderzoek zullen we na afloop uiteraard met u delen. Mocht u vragen hebben over het onderzoek dan kunt u uiteraard contact met ons opnemen. Nancy of ik staan u graag te woord.

Met vriendelijke groet, mede namens Nancy de Boer

Gijs van der Scheer

Brief/e-mail van Mulier Instituut aan leden die hebben opgezegd (via ledenbestand NBB)

Geachte mevrouw, mijnheer,

De Nederlandse Bridge Bond heeft het Mulier Instituut gevraagd onderzoek te doen naar bridgers die hun lidmaatschap bij de NBB hebben beëindigd. De NBB heeft u daarover afgelopen week geïnformeerd. Wij zouden graag van u willen weten wat uw motieven zijn geweest om te met bridge te stoppen. Met deze kennis wil de bond de positie van de bridgesport versterken.

Ons verzoek is of wilt meewerken aan een kort onderzoek via internet. Het invullen van de vragenlijst kost u circa drie minuten. U kunt de vragenlijst bereiken via de volgende link: [<... persoonlijke link naar onderzoek...>](#)

Als Mulier instituut gaan wij heel zorgvuldig met uw antwoorden om. Direct na afloop van het onderzoek vernietigen wij uw e-mailadres die wij uitsluitend voor gebruik voor dit onderzoek van de NBB hebben gekregen. In onze rapportage zijn de uitkomsten niet naar individuen te herleiden. Ook de Nederlandse Bridge Bond krijgt geen inzicht in uw antwoorden.

Wij hopen van harte dat u het belang van het onderzoek voor de bridgesport inzielt en wilt meewerken. Vragen over het onderzoek kunt u aan ondertekende stellen.

Met vriendelijke groet,

Remko van den Dool
Senior onderzoeker, Mulier Instituut

Problemen met het openen van de vragenlijst?

- Kopieer de link uit deze mail naar de adresbalk van uw internetbrowser;
- Zet eventuele pop-up killers tijdelijk uit;
- Zet het beveiligingsniveau van uw internet browser tijdelijk op standaard. Bij Internet Explorer: -> tools, internet opties, beveiliging.

Brief/e-mail van NNB aan leden die hebben opgezegd (via ledenbestand NBB)

Geachte mevrouw, mijnheer,

De NBB spant zich al jaren in voor de bridgesport en beraadt zich regelmatig over de vraag hoe dit nog beter kan. Daarom heeft NBB aan het Mulier Instituut gevraagd onderzoek te doen naar bridgers die hun lidmaatschap bij de NBB hebben beëindigd. U bent een van de leden die wij voor dit onderzoek hebben geselecteerd. We willen heel graag van u weten wat uw motieven waren om het lidmaatschap te beëindigen.

Wij vragen om uw medewerking aan het onderzoek. U kunt deelnemen door de vragenlijst in te vullen die het Mulier Instituut u binnenkort zal mailen. In hun mail nemen zij een link op naar een internetenquête. Nadat u op de link klikt wordt u op eenvoudige wijze door de vragen geleid. Voor dit onderzoek hebben wij het Mulier Instituut voor eenmalig gebruik uw e-mailadres gegeven.

Het Mulier instituut gaat hierbij zeer zorgvuldig om met uw antwoorden. Direct na afloop van het onderzoek vernietigen zij uw e-mailadres. De NBB krijgt geen inzicht in uw antwoorden. In de rapportage zullen de uitkomsten ook niet op individuele leden zijn te herleiden. Het onderzoek staat onder leiding van Prof. K. Breedveld, directeur van het Mulier Instituut.

Bij deze willen we u al vast hartelijk danken voor uw medewerking. We hopen met de kennis uit dit onderzoek samen met u de bridgesport te kunnen versterken. De uitkomsten van dit onderzoek zullen we na afloop uiteraard met u delen. Mocht u vragen hebben over het onderzoek dan kunt u uiteraard contact met ons opnemen. Ik sta u graag te woord.

Met vriendelijke groet, mede namens Nancy de Boer

Gijs van der Scheer

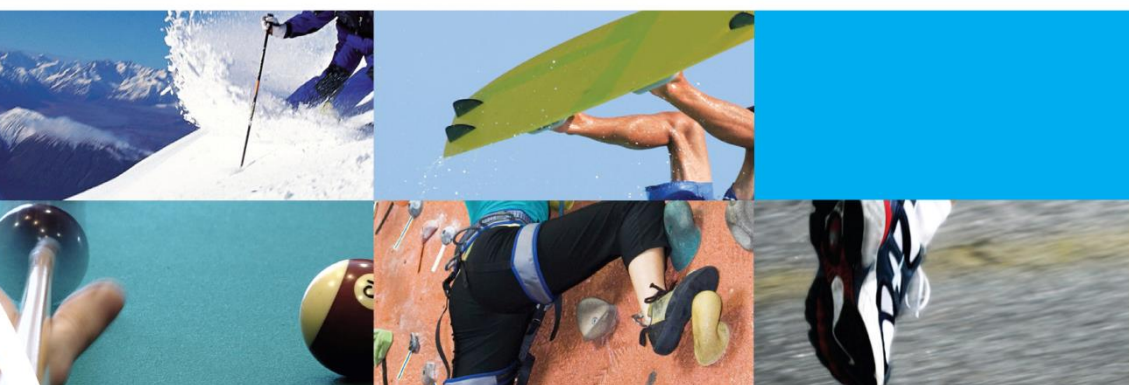
Bijlage III. Aanvullende tabellen

Tabel 1.1 Band van de Nederlandse bevolking van 18 jaar of ouder met bridge, naar hoogst gevolgde opleiding (%).

	Totaal	Lager	Middelbaar	Hoger
aantal	41.503	9.959	14.628	16.704
Speelt 6x per jaar of vaker	1,7	1,4	1,3	2,4
Speelt 5x per jaar of minder vaak	0,6	0,3	0,5	0,9
Vroeger gespeeld	2,9	2,0	2,3	4,4
Leer het momenteel	0,2	0,1	0,2	0,2
Wel eens begonnen maar gestopt	2,1	0,9	1,8	3,4
Overweeg het te leren	1,2	0,7	1,1	1,7
Wel eens over nagedacht maar niet gedaan	8,3	5,7	7,5	11,3
Geen interesse in bridge	83	89	85	76

Tabel 1.2 Beeld van bridge, mensen zonder interesse in bridge naar hoogst genoten opleiding (%).

	Totaal	Lager	Middelbaar	Hoger
aantal	33.465	8.650	12.179	12.464
Elitair	37	34	38	38
Gezellig	30	27	30	33
Moeilijk om aan te leren	56	62	55	52
Ouderwets	58	46	59	67
Prestatiegericht	21	27	22	16
Spannend spel	10	13	9	8
Goed voor de hersenen	43	42	43	43
Samenwerken met anderen	36	38	36	36
Leidt tot ruzie	9	12	8	7

Herculesplein 269 | 3584 AA Utrecht | Postbus 85445 | 3508 AK Utrecht
T +31 (0)30 721 02 20 | info@mulierinstituut.nl | www.mulierinstituut.nl